

Uppsala universitet

Teism, naturalism och enkelhetsprincipen

En analys av två konkurrerande världsbilder och deras enkelhet

Författare: Fernando Vasquez
D2-uppsats 15 HP, HT 2018
Handledare: Mikael Stenmark
Datum för framläggning: 2019-01-17

Abstract

In this essay I examine the plausibility of theism and naturalism. I will do this by applying the principle of simplicity as a criterion for measuring the probability of these two worldviews. Theism is the view that God exist as a transcendent being and that the ultimate reality is personal. Naturalism on the other side opposes theism and postulate that only the natural world exist and that the ultimate reality is impersonal. The principle of simplicity measures which of competing theories is simpler and one aspect of simplicity is that if a theory F is simpler than a competing theory H, then F postulates none or fewer ad hoc hypotheses than H. Another aspect of simplicity is that if H means postulating an explanation that goes beyond necessity and F does not, then F is simpler than H.

It is easy to think that theism, because it postulate a supernatural being, is more complex than naturalism. It is tempting to make the fast conclusion that theism is more ad hoc than naturalism, and because we can understand nature by using the naturalistic method that assumes that God does not intervene in nature, has the conclusion that theism is unnecessary. One of the reasons for making the above conclusion is because theism does not correspond well with background knowledge i.e. facts we know by experience to be true. Some philosophers assumes that we can use background knowledge to measure whether F is simpler than H. They assume that simpler metaphysical theories are those with more background assumptions into the body of the metaphysical theory. A crucial task in this essay will be to evaluate that assumption.

I propose that it is problematic to apply background knowledge when assessing the simplicity of metaphysical theories because assuming that one can measure metaphysical simplicity with background knowledge is to assume that all that exist is relatively symmetrical. Also, I suggest that naturalism is more ad hoc than theism when it comes to explain diverse phenomena in the world.

Key words: theism, naturalism, simplicity, probability, background knowledge, metaphysical theories, ad hoc

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställning	4
1.2 Problem.....	5
1.3 Metod	6
1.4 Forskningsöversikt	7
1.5 Avgränsning och material.....	8
1.6 Upplägg	9
2. Begrepp och definitioner	9
2.1 Teism.....	9
2.2 Naturalism	10
3. Enkelhetsprincipen	12
3.1 Enkelhet och sannolikhet.....	16
4. Swinburne	18
5. Dawes	21
6. Layman	25
7. Utvärdering	29
7.1 A posteriori enklare.....	29
7.2 A priori enklare.....	34
8. Konklusion	39
Vidare forskning	39
Källor	40
Bibliografi	40
Internetsidor	41

1. Inledning

Jag ska i den här uppsatsen undersöka frågan huruvida teism eller naturalism är rimligast att omfatta. Denna undersökning kommer att behandlas och besvaras genom att tillämpa enkelhetsprincipens kriterier. Jag kommer att redogöra för vad enkelhetsprincipen innebär och sedan analysera och diskutera detta i förhållande till teism- och naturalism debatten.

Teism och naturalism är inflytelserika världsåskådningar eller centrala delar av världsåskådningar som anammas av miljoner människor i västvärlden och som haft inflytande på västvärldens kultur och samhälle. Förenklat kan man säga att teism är uppfattningen att Gud är den yttersta verkligheten och grunden till allt och naturalism är synsättet att materien är det enda som existerar och är existensen yttersta grund.¹ Eftersom teism och naturalism är inflytelserika världsbilder i väst, kan det inte vara obetydligt att analysera dessa och ställa dem mot varandra. Många hävdar att religionsdialog är viktigt eftersom den bidrar till samförstånd mellan människor med olika bakgrunder och kulturer. Det bidrar även till att människor med olika uppfattningar hittar ett civiliserat sätt att vara oense. Jag skulle hävda att världsbildsdialog är minst lika viktigt som religionsdialog. Det är lika viktigt för en kristen och ateist att sträva efter att förstå varandra som det är för en kristen och muslim.

Varför är det viktigt att undersöka sannolikheten i teism och naturalism? Syftet med världsbildsdialog är väl ändå inte att man ska enas om en gemensam världsåskådning? Nej, detta är inte syftet med världsbildsdialog. Men teism och naturalism gör olika anspråk på vad som är verkligt om universum och människan, och detta är inte något man kan väja undan för. Därför är inte heller syftet med världsbildsdialog, som jag ser det åtminstone, att förespråkarna för konkurrerande världsåskådning ska ge upp sina anspråk på sanning och anamma en pluralistisk förhållningsätt till diskussionen. Detta krav skulle sätta stopp för all dialog mellan förespråkare för olika världsbilder. En utgångspunkt för världsbildsdialog, utöver kunskap om teism, naturalism och skillnaden mellan dessa, är att förespråkarna har en uppfattning om styrkorna och svagheter i sin egen och motpartens världsbild. Detta på grund av att det bidrar till medvetenhet om komplexiteten i diskussionen mellan förespråkare för olika världsbilder, vilket förhoppningsvis leder till nyanserade och konstruktiva dialoger. Därför kan det vara bra att undersöka konkurrerande världsbilder utan att undvika diskussionen om vilka skäl det finns för dem.

Inom teism - och naturalism debatten, det filosofiska forskningsfält inom vilket man undersöker

¹ En tydligare precisering ges senare i texten.

frågan huruvida någon av dessa världsbilder utgör den bästa yttersta förklaringen av tillvaron, finns det mycket jämförelseanalyser av teismen och naturalismens förklaringskraft. Här åsyftas bland annat gudsargument, teodicéproblemet och teismen och naturalismens förmåga att förklara universums finjustering, livets uppkomst, medvetande etc. Det tycks dock inte finnas mycket forskning om enkelhetsprincipen i relation till teism- och naturalism debatten. Här behandlar man frågan huruvida någon av dessa konkurrerande metafysiska teorier är enklare och därmed rimligare än den andra, i betydelsen att postulera färre överflödiga hypoteser, hjälphypoteser och ad hoc hjälphypoteser (jag återkommer till enkelhetsprincipen i nästa stycke). Visserligen finns det texter som behandlar frågan om enkelhetsprincipen i relation till ovan nämnda ämnet, men jag har svårt att hitta avhandlingar och böcker som har detta som sin huvudfråga. Därför tror jag att det finns behov av att utforska ämnet som en huvudfrågeställning och upptäcka i förbifarten de utmaningar, problem och möjligheter som finns med att behandla frågeställningen.

1.1 Syfte och frågeställning

I denna undersökning kommer jag att behandla enkelhetsprincipen i relation till konkurrerande teorier som gör anspråk om att säga något om tillvarons yttersta grund. Målet med detta är att ge svar på frågan vilket av teism eller naturalism är rimligast eller mest sannolik utifrån hur väl de uppfyller enkelhetsprincipens kriterier. Analysen går alltså ut på att undersöka skäl för vilken av ovanstående världsbilder som är enklast. Det synsätt som det finns mest skäl för att anta är enklast kommer att utgöra det rimligaste alternativet som yttersta grund av tillvaron eftersom den kommer att vara mer sannolik. Vad menas med ”yttersta grund”? Richard Swinburne menar att allt som existerar, det vill säga alla entiteter och händelseförlopp, måste ha en grundläggande yttersta förklaring eller princip som utgör betingelsen för deras existens.² Detta på grund av att alla entiteter och händelseförlopp i universum är kontingenta, det vill säga att de kräver en förklaring till sin existens och är alltså inte självförklarande.³ Men orsakskedjan måste sluta i någon grund som inte behöver en förklaring och som är betingelsen för allt som existerar, och det är detta som menas med ”yttersta grund”.⁴ Swinburne ger inga skäl till varför det måste finnas en slutpunkt, man kan dock argumentera att en tillbakagång till en oändlig sekvens av förklaringar resulterar i att man oändligt kan ifrågasätta propositioner och därmed tillintetgör möjligheten att ha berättigade trosföreställningar. Teism och naturalism, som vi kommer att se längre fram, gör anspråk om tillvarons yttersta grund, och syftet med undersökningen är som sagt att bedöma vem som utgör rimligaste alternativet som yttersta grund utifrån de kriterier som enkelhetsprincipen postulerar.

² Swinburne 1996, s 39

Lysander 1954. Med ”princip” menas här alltså en grundläggande källa varifrån allting härleds.

³ Kment 2017. För att nämna något kort om begreppen kontingent och nödvändig: kontingent innebär att ett fenomen X är beroende av något annat för sin existens och att X hade kunnat vara icke-existerande. Ett nödvändigt fenomen Y innebär att Y:s existens är obetingat och att Y existerar oundvikligt.

⁴ Jag kommer att använda termerna ”yttersta grund”, ”yttersta verkligheten” och ”metafysiska teorier” som utbytbara mellan varandra när jag refererar till teism och naturalism.

Eftersom enkelhetsprincipen och de kriterier som konstituerar den kommer att tillämpas för att bedöma teismen och naturalismens sannolikhet, kommer följande att utgöra uppsatsens frågeställning:

1. Vilken av teism eller naturalism uppfyller bäst de kriterier som enkelhetsprincipen postulerar?

Enkelhetsprincipen (härefter ”EP”) innebär, som tidigare nämnt, att bedöma enkelheten mellan konkurrerande teorier. Kort sagt kan man säga att en teori H1 är enklare än H2 om H2, för att kunna förklara fenomenet i fråga, postulerar hjälphypoteser eller ad hoc hjälphypoteser. I detta fall är H1 enklare än H2 eftersom H1 inte postulerar ytterligare hypoteser utöver de som redan finns i den ursprungliga teorin. Den andra aspekten av EP är att om både teori D1 och D2 kan förklara fenomenet F, men att till skillnad från D1 innehåller D2 entiteten B som är överflödigt i relation till att förklara F (det vill säga att B inte behövs för att förklara F), är D1 enklare än D2. Som vi kommer att se i stycket där EP behandlas, kommer dessa två aspekter av EP också att utgöra kriterierna som jag kommer att utgå ifrån.

Man kan bedöma enkelheten mellan konkurrerande teorier på två olika sätt - a priori och a posteriori. Kort sagt betyder a priori enkelhet att enkelheten bedöms oberoende av hur väl teism och naturalism förklarar fenomen och a posteriori enkelhet innebär att enkelheten bedöms efter att ha undersökt hur väl teism och naturalism förklarar fenomen. Som jag kommer att klargöra längre fram kommer ett av EP:s kriterium att tillämpas på a priori enkelhet, medan den andra på a posteriori enkelhet. Detta betyder att (1) kommer att besvaras genom svar på följande frågor:

- Vilken av teism eller naturalism är a priori enklast?
- Vilken av teism eller naturalism är a posteriori enklast?

Jag kommer att redogöra för EP:s kriterier och hur de används för att bedöma sannolikheten mellan konkurrerande teorier i avsnittet där EP diskuteras. Jag kommer även där diskutera ovan distinktion mellan a priori och a posteriori och hur EP:s kriterier är relaterade till denna uppdelning.

1.2 Problem

Det jag vill ta reda på är om påståendet att naturalism är enklare än teism - och att det därför är mer rationellt att omfatta naturalism - är berättigad. I boken *Blackwell companion to naturalism* skriver Kelly James Clark följande:

Perhaps the most significant motivation for adopting a naturalist stance is a lack of belief in God. A unifying feature of naturalism, we noted, is a rejection of the supernatural. One might reject God’s existence for a variety of reasons (the problem of evil, divine silence, lack of evidence). What is important is that once God falls out of the picture, Naturalism seems to many the only plausible alternative: Naturalism is the only game in town (Kitcher 1992; Stroud 1996). Still, the plausibility of Naturalism involves more than arguments against the existence of God. A general feature of arguments in favor of Naturalism is an attempt to achieve a sort of simplicity in one’s theorizing. Naturalists often argue that they can account for certain features of the world, like consciousness, the human person, or morality, without postulating the existence of non -

natural entities, since such things are not explanatorily necessary. The motivation for this line of thought, which is commonly traced back to the medieval philosopher William Ockham and referred to as Ockham's razor or Occam's razor, is that we shouldn't multiply entities beyond necessity. That is, we should only postulate the existence of the bare minimum number of entities required for an adequate explanation.⁵

Alltså, i ljuset av att man kan förstå och förklara världen naturalistiskt blir tron på Gud redundant då teism, till skillnad från naturalism, postulerar spekulativa hypoteser om en övernaturlig agent. Detta innebär att givet att allt annat är lika, det vill säga givet att teism och naturalism kan förklara lika många fenomen, ska man hålla naturalism som mer sannolik än teism. Detta är det som jag vill ägna mig åt att undersöka.

1.3 Metod

Målet med denna filosofiska analys är att besvara frågan vilken av teism eller naturalism är rimligast att omfatta givet EP. Observera att målet med analysen är att undersöka *rationaliteten* i konkurrerande metafysiska teorier. Jag är alltså intresserad av vad Stenmark kallar i boken *Filosofiska metoder i praktiken* för teoretisk rationalitet, där man undersöker frågan om vad man bör tro på, som i det här sammanhanget är ekvivalent med att besvara frågan vilken av teism eller naturalism är enklast.⁶ Stenmark skiljer mellan att undersöka huruvida trosföreställningar är rationella och om handlingsmönster berättigade.⁷ Zackariasson gör en liknande åtskillnad mellan pragmatism och evidentialism som han menar är "två delvis konkurrerande teorier om epistemsikt rättfärdigande som det är möjligt att kritiskt jämföra, ställa mot varandra och/eller tillämpa i olika forskningsuppgifter".⁸ Det viktiga med Zackariassons utläggning är att det finns olika sätt man kan tala om epistemiskt rättfärdigande och att dessa kan tillämpas i olika filosofiska analyser. Analyser som använder sig av pragmatisk rättfärdigande som mål med sin undersökning innebär bland annat att undersöka huruvida en trosföreställning är funktionell, vilket innebär att värdera trosföreställningen utifrån hur väl den fungerar i praktiska sammanhang.⁹ Jag kommer inte att undersöka denna filosofiska analys med ett sådant tillvägagångssätt eftersom jag inte vill besvara frågan vilken metafysisk teori är mest användbar. Denna fråga skulle dock kunna vara en möjlig frågeställning för ämnet som kommer att behandlas eftersom EP kan både ses som pragmatiskt – det är enklare att använda sig av teorier som inte är för komplexa när man vill förstå och tolka världen – och teoretiskt – enklare teorier är mer sannolika än komplexa.

Eftersom jag analyserar teoriernas sannolikhet är jag inte intresserad av praktiskt rationalitet utan närmar mig texterna mer ur ett evidentialistiskt perspektiv och undersöker vilka skäl som finns för dem. Detta förutsätter att jag kommer att arbeta med texterna genom en innehållslig idéanalys vilket innebär att jag kommer att sträva efter att förmedla vad texten vill säga och inte ägna mig åt att undersöka dolda motiv

⁵ Clark 2016, s 8

⁶ Stenmark 2018, s 15

⁷ Stenmark 2018, s 19

⁸ Zackariasson 2018, s 54

⁹ Zackariasson 2018, s 51

bakom texterna. Jag kommer även att sträva efter att vara välvillig i mina tolkningar och presentera argument för teism och naturalism så bra som möjligt i enlighet med vad texten tillåter.¹⁰ Detta innebär också att definiera teism och naturalism på ett sätt som förespråkarna för respektive synsätt kan godta. Innan jag börjar analysera hur teister och naturalister argumenterar för sina ståndpunkter kommer jag att definiera teism och naturalism. Jag kommer även att redogöra för vad EP innebär och beskriva hur filosofer argumenterar för EP:s betydelse när man stävar efter att bedöma sannolikheten mellan konkurrerande teorier.

1.4 Forskningsöversikt

Enligt *Internet encyclopedia of philosophy* är en viktig fråga i den vetenskapsfilosofiska forskning som tidigare bedrivits kring EP, rör huruvida principen ska nyttjas som ett pragmatiskt eller teoretisk kriterium.¹¹ Det pragmatiska innebär enligt bland annat Harman, G. (1999) att naturvetenskapliga teorier bör sträva efter eleganta teorier, eftersom sådana teorier är enklare att förstå och jobba med än mer komplexa teorier. När det gäller det teoretiska menar Swinburne. (2001) och Baker (2003) att EP är ett nyckel kriterium för att bedöma vilket av konkurrerande teorier är troligast, förutsatt att allt annat är lika mellan dessa teorier. Vetenskapsfilosofer, som till exempel Barnes, E.C. (2000) och Glass, H (2016), associeras EP med den metodologiska maximen ”Ockhams rakkniv”.¹² Denna maxim innebär att man inte bör multiplicera entiteter utöver det nödvändiga, vilket är en princip som går ut på att eliminera teorier som är redundanta. En teori T1 är redundant om T1, när det kommer till att förklara fenomenet F, postulerar entiteten E där E inte bidrar med förklaringskraft till att förklara F, samtidigt som konkurrerande teori T2 förklarar F utan att postulera överflödiga entiteter.

Inom vetenskapsfilosofin och naturfilosofin går EP ända tillbaka till Aristoteles och Galileo, där båda gav upphov till tanken att naturen är enkel eftersom den inte agerar eller multiplicerar i onödan.¹³ Ett sådant synsätt implicerar att våra teorier om naturen bör vara så enkla som möjligt. EP och grundantagandet att naturen är enkel har dock kritiserats av bland annat Crick (1998) och Harman, G. (1999) för att grundlös förutsätta att naturen är enkel då det inte finns några goda skäl att göra det antagandet. De argumenterar för att EP inte ska nyttjas teoretiskt utan pragmatiskt.

Den teoretiska tillämpningen av EP - EP som ett nyckel kriterium för att bedöma vilken av konkurrerande teori som är troligast – har också brukats inom teism – och naturalism debatten. Detta görs bland annat av Miller (2018) Layman (2003), Swinburne (1996), (2005), och Dawes (2009), (2011). Två av de sekundärlitteraturer som jag kommer att använda mig av - Willard och Brenners texter - ställer sig dock kritiska mot användningen av EP som ett kriterium för att bedöma sannolikheten i metafysiska

¹⁰ Zackariasson 2018, s 50

¹¹ Wrenn 2019

¹² Wrenn 2019

Glass 2016, s 1147-1148, 1151-1152

¹³ Wrenn 2019

teorier.¹⁴ Deras kritik riktas i synnerhet mot tillämpningen av bakgrundskunskap när man ska bedöma a priori enkelheten i metafysiska teorier.

I en av mina konklusioner hävdar jag implicit att EP inte alltid kan nyttjas teoretiskt i teism- och naturalism debatten då jag konstaterar, i motsats till Swinburne och Dawes, att a priori enkelhet – matematisk eller ontologisk sparsamhet - inte kan ha någon inverkan på teismen och naturalismens sannolikhet.¹⁵

1.5 Avgränsning och material

Jag kommer att avgränsa undersökningen genom att utgå ifrån särskilda definitioner av teism och naturalism och kommer alltså inte omfatta olika versioner av dem. Detta har också implikationer på vilka slutsatser man kan dra av analysen, eftersom jag kommer att lämna det öppet för huruvida man kan komma fram till ett annat svar på frågeställningen om man antar en annan definition av teism eller naturalism. Jag kommer inte heller att diskutera huruvida dessa definitioner är de mest adekvata, men jag utgår ifrån att de är tillräckligt adekvata och återspeglar definitioner som många teister och naturalister accepterar. Observera att syftet är att bedöma sannolikheten mellan teism och naturalism, detta betyder att svaret på frågeställningen kommer att vara avgränsad till ovanstående metafysiska teorier. Jag lämnar det öppet för att andra metafysiska teorier, till exempel panteism, kan vara rimligare än både teism och naturalism. Jag ska även avgränsa definitionen av EP utifrån hur filosoferna som tas upp i denna analys definierar den och applicerar den i teism- och naturalism debatten. Men även här kan det vara möjligt att komma fram till ett annat svar på frågeställningen beroende på hur EP definieras.

Jag nämnde ovan att jag närmar mig texterna ur ett evidentialistisk perspektiv vilket innebär att svaret på frågeställningen kommer att var givet denna utgångspunkt. Jag kommer således att lämna det öppet för att svaret på frågeställningen kan variera om man närmar sig denna analys med målet att undersöka teismen och naturalismens praktiska rationalitet, det vill säga vilket av dessa teorier är mest tillämplar i strävan att förstå och beskriva världen. Till sist ska jag även bedöma teismen och naturalismens sannolikhet i förhållande till EP och inte till andra kriterier som till exempel förklaringskraft, även om förklaringskraftskriteriet kommer att tillämpas när vi undersöker a posteriori enkelheten hos teism och naturalism.¹⁶ Detta betyder att svaret på frågeställningen kommer att vara avgränsad till EP:s kriterier och jag lämnar det öppet för att analysens utfall möjligtvis kan vara annorlunda om man tillämpar ett annat kriterium.

Primärmaterial för denna uppsats är Richard Swinburnes *Is there a God* och ”Prior probability in the argument from fine-tuning”, Gregory Dawes ”In defense of naturalism” och *Theism and explanation*, Stephen C. Laymans ”Natural evil: The comparative response”. Sekundärmaterial kommer att utgöras av M.B Willards ”Against simplicity”, Richard Swinburnes *Simplicity as evidence of truth*, Calum

¹⁴ Willard 2013, s 173-175
Brenner 2017, s 8

¹⁵ Dawes 2009, s 128-130
Swinburne 1996, s 42-43

¹⁶ I stycket där EP diskuteras kommer jag att redogöra för vad förklaringskraft och bakgrundskunskap innebär.

Millers "The intrinsic probability of theism", David H. Glass "Science, God and ockhams's razor", Andrew Brenners "Simplicity as a criterion of theory choice in metaphysics",

1.6 Upplägg

Jag inleder den filosofiska analysen med att definiera teism och naturalism, för att sedan gå vidare att behandla EP och diskutera vad den innebär och hur den kan mäta sannolikheten i konkurrerande teorier. Meningen med detta är att lägga grunden för diskussionen i undersökningens huvuddel. I huvuddelen behandlar jag EP och hur den diskuteras och tillämpas när det gäller frågan huruvida teism eller naturalism är rimligast att omfatta. Här kommer jag att redogöra argument för teism, med hjälp av Swinburne och Layman, för att sedan sammanställa argument för naturalism utifrån Dawes utläggning. Jag kommer sedan att avsluta undersökningen med att besvara frågeställningen genom att utvärdera och vidareutveckla de argument som tagits upp i huvuddelen.

2. Begrepp och definitioner

2.1 Teism

Swinburne menar att teism postulerar existensen av en personlig Gud.¹⁷ Gud är personlig i betydelsen att han har egenskaper och förmågor som kännetecknar det vi oftast menar med "person", det vill säga (själv)medvetande, intention, vilja och kausalkraft.¹⁸ Guds tre grundläggande egenskaper är allsmäktig, allvetande, och att han är fullkomligt fri. Att Gud är allsmäktig betyder att han har makt att utföra och åstadkomma vad som helst som är logisk möjligt.¹⁹ Att Gud är allvetande innebär att Gud vet alla sanna påståenden. Alla trosföreställningar som Gud har är sanna och Gud tror på allt som är sant. Den sistnämnda egenskapen innebär att Gud är fri från yttre påverkan som arv och miljö. Detta innebär att Guds ageranden är oinskränkta och fullt ut rationella.

Swinburne påstår att utifrån dessa grundläggande egenskaper härleds alla andra väsentliga egenskaper som Gud har.²⁰ Eftersom Gud är allsmäktig innebär att han också måste vara okroppslig eller icke-fysisk. Detta eftersom kroppslighet är förutsättningen för att kunna förstå och påverka den fysiska världen, men Gud som är allsmäktig är inte i behov av en sådan assistans. Gud är också alltigenom god och detta följer av att Gud är allvetande och fullkomligt fri. Då Gud är allvetande, har han sanna trosföreställningar om vad som är moralisk gott, och, eftersom han är fullkomligt fri, kommer han oundvikligen göra det han tror är det högsta goda och aldrig det som är ont. Med det sistnämnda menar Swinburne att varje situation där någon agerar med syftet att uppnå ett mål, innebär att betrakta målet som något gott. Om jag planerar

¹⁷ Swinburne 1996, s 4-6

¹⁸ Swinburne betonar att Gud varken är man eller kvinna men eftersom engelskaspråket inte har pronomen till en person som inte implicerar kön väljer Swinburne att använda *pro nomen* "han". Eftersom det är Swinburnes definition av teism jag utgår ifrån väljer jag att använda samma pronomen.

¹⁹ Swinburne 1996, s 7-9. Att Gud inte kan göra det logisk omöjliga säger inget om Guds förmåga, eftersom själva konceptet inbegriper motsägelse eller lek med ord. Att bli ombedd att rita en fyrkantig triangel är ett exempel på något som är logisk omöjligt eftersom en triangel per definition har tre sidor, inte fyra. Detsamma gäller frågan om Gud kan skapa olyftbara stenar som han själv inte kan lyfta, eftersom en sten har en viss utsträckning i rummet och en viss tyngd, och som därför alltid kan lyftas (förutsatt att man är tillräckligt stark).

²⁰ Swinburne 1996, s 10-13

att åka till London måste det innebära att jag betraktar min vistelse i London, på ett eller annat sätt, som något gott. Om jag inte har några anledningar att åka till London skulle min vistelse i London inte vara produkten av en avsiktlig akt. Detta innebär att avsiktliga akter delvis måste vara rationella i betydelsen att den styrs genom rationella överväganden, och Gud som är fri från yttre påverkningar och som formar intentioner enbart utifrån rationella överväganden kommer oundvikligen att göra det han anser vara det högsta goda.²¹

Vid sidan av detta hävdar Swinburne att Gud existerar och äger dessa egenskaper evigt och nödvändigt.²² Gud kan därmed inte vara icke-existerande eller förlora någon av dessa egenskaper. Detta betyder att själva akten att existera och de egenskaper som Gud har är essentiella karaktärsdrag hos honom. Essentiella kvalitéer är av sådan karaktär att en entitet som besitter dessa kvalitéer inte kan förlora dem utan att sluta existera eller sluta vara det den är. En spegel som inte längre har den essentiella egenskapen att reflektera, upphör att vara en spegel. På samma sätt är det med Guds existens och egenskaper. Gud kan inte bli subjekt för yttre påfrestningar eller förlora någon av hans förmågor utan sluta vara den han är. Guds existens kan inte heller vara kontingent, det vill säga beroende av något annat och potentiell icke-existerande. Guds existens är identisk med hans essens och kan därför inte vara icke-existerande, inte ens potentiell icke-existerande. Guds existens är alltså nödvändig och kan inte ens tänkas vara icke-existerande, eftersom en Gud som kan tänkas vara icke-existerande har inte egenskapen ”existens” som en essentiell del av honom.

Swinburne menar att om det finns en entitet som existerar essentiellt och nödvändigt, då är denna entitet också det absoluta oförklarliga faktum.²³ Detta betyder att Gud är den yttersta betingelsen för allt som existerar, varav utan honom kan ingenting existera, och som själv inte behöver en förklaring utan är självförklarande. Gud är följaktligen skaparen av universum och den som upprätthåller universums existens och allt som universum inrymmer. Gud kunde ha hindrat universum från att existera, och universum existerar således endast på grund av att Gud tillåter den existera. Gud hade också kunnat låta universum upphöra att existera, alltså är Gud också den som upprätthåller universums existens. Detta innebär också att även om universum alltid har existerat är det Gud som är orsaken till det eftersom Gud är betingelsen för att universum existens upprätthålls. Implikationen av att Gud är den yttersta grunden till allt som existerar är att alla förklaringar är ytterst personliga förklaringar, det vill säga förklaringar grundade i Guds vilja och intention att frambringa eller upprätthålla.

2.2 Naturalism

Swinburne menar att man kan skilja mellan två olika orsaker eller förklaringar: dessa är personliga respektive opersonliga förklaringar.²⁴ En personlig förklaring är det som redan berörts ovan, nämligen

²¹ Att Gud är alltigenom god betyder att godhet också är en essentiell del av honom. Gud kan således inte växa i godhet som oss människor, han är helt enkelt godheten själv. Detta innebär att Gud är det absoluta standard för objektiv moral.

²² Swinburne 1996, s 9,18-19

²³ Swinburne 1996, s 11-12, 19

²⁴ Swinburne 1996, s 21-22

förklaringar som har sin grund i ett medvetande som har förnuftsformåga och vilja, och som kan agera med syftet att åstadkomma det som han anser vara gott. Personliga orsaker karaktäriseras alltså av avsiktliga akter. En personlig orsak har sin grund i fysiska entiteter och händelseförlopp och de lagar som styr dessa. Opersonliga förklaringar kännetecknas därmed av icke avsiktliga akter. Swinburne hävdar att naturalism är det synsätt som postulerar att den yttersta förklaringen till allt som existerar är opersonlig.²⁵

Dawes menar att naturalism innebär att inte postulera något bortom, utanför eller vid sidan av naturen.²⁶ Av detta följer att ingenting annat än den naturliga världen (eller världarna) existerar. Med ”natur” menar Dawes ett fysiskt universum och hävdar att alla entiteter som existerar är de som postuleras av fysik. Dessa entiteter har icke-mentala, icke teleologiska och kvantifierbara egenskaper, och alla orsaker eller förklaringar är ytterst fysikaliska. Detta synsätt exkluderar existensen av en övernaturlig agent som inte är en del av den fysiska världen men som kan agera i den.

Layman definierar naturalism mer utförligt och jag kommer därför att utgå ifrån hans definition (som också är förenlig med Swinburnes och Dawes utläggning av naturalism). Layman definierar naturalism på följande sätt: (1) det existerar en fysisk verklighet.²⁷ (2) denna fysiska verklighet har en inneboende struktur och egenskaper som gör att den fysiska verkligheten är självkonstruerande och självorganiserande. (3) den fysiska verkligheten existerar antingen nödvändigt, evigt eller av en slump. (4) alla entiteter som har egenskaper är fysiska och (5) yttersta förklaringen till allt som existerar är opersonlig. Låt oss titta närmare på denna definition.

Med (1) menar Layman att det existerar en dimension (eller dimensioner) som är fysisk, vilket betyder att den utgörs av egenskaper som har mekanistiska tendenser.²⁸ Med detta menas att den fysiska verkligheten regleras av naturlagar. Dessa mekanistiska tendenser är antingen deterministiska eller probabilistiska, men de är icke teleologiska i sin natur, vilket betyder att de inte agerar utifrån förnuft, vilja eller intention. (2) innebär att den fysiska verkligheten har på grund av de mekanistiska tendenserna en inneboende förmåga att organisera och konstruera sig själv. Detta betyder att den fysiska verkligheten förklarar sig själv och att biologiskt liv är produkten av en blind och mekanistisk process. Med (3) menar Layman (a) slump: universum kom till ur ingenting. (b) evig: universum har alltid existerat. (c) nödvändig: universum kan inte vara icke-existerande och existerar därför med nödvändighet. (4) syftar på att endast fysiska entiteter existerar. Dessa fysiska entiteter betar sig i enlighet med mekanistiska tendenser vilket betyder att de karaktäriseras av att regleras och styras i enlighet med naturlagar. De fysiska entiteterna uppstår och är sammansatta av de fysiska processer som naturlagarna styr över. Konsekvensen av detta är att det inte existerar icke-fysiska agenter som till exempel gudar eller själar, och om icke fysiska entiteter skulle accepteras av en naturalistisk ontologi, är det inom förutsättningen att de inte har någon kausalkraft på tillvaron och att de existerar immanent i universum. (5) innebär att

²⁵ Swinburne 1996, s 40

²⁶ Dawes 2009, s 2-3

²⁷ Layman 2003, s 7

²⁸ Layman 2003, s 8-9

allt har sin yttersta förklaring i orsaker och händelseförlopp som uppstår i interaktionen mellan grundläggande fysikaliska entiteter.

3. Enkelhetsprincipen

När utgör en teori en bättre förklaring av ett fenomen än en konkurrerande teori? Eller, när är en teori mer sannolik än en konkurrerande teori? Layman och Swinburne menar att det finns huvudsakligen tre kriterier som prövar detta: förklaringskraft, bakgrundskunskap och EP.²⁹ Förklaringskraft innebär att en teori är berättigad om antagandet av den leder till en förväntan av (eller att man åtminstone inte förvånas av) existensen av det fenomen som måste förklaras. En bra teori förklarar ett fenomen genom att göra dess existens sannolik och inte osannolik. Om jag förklarar existensen av ett komplext föremål, till exempel en klocka, med teorin att en person med kunskaper inom urmakeri har skapat klockan, kan vi konstatera att klockans existens var sannolik. Om vi däremot säger att klockan kom till genom en explosion i en fabrik skulle denna förklaring göra klockans existens till ett mysterium och vara förvånande. Layman och Swinburne menar alltså att en teori H1 har större förklaringskraft än H2 om existensen av ett fenomen givet att man antar H1 är sannolik och osannolik givet H2.

Dawes menar att bakgrundsfakta är relevant fakta som av goda skäl kan tas för givet när en teori H1 ska förklara ett fenomen F.³⁰ H1 som ska förklara F bör då postulera en orsak till F vars mekanismer eller entiteter korresponderar med bakgrundsfakta. Bakgrundskunskap innebär alltså att en teori H1 är en bättre förklaring av fenomenet F än H2, om H1 postulerar entiteter eller mekanismer som korresponderar med övrig (relevant) kunskap man har om världen medan H2 inte gör detta.³¹ Dawes hävdar:

Background knowledge is best thought of as those facts of which we are aware independently of the explanation in question. More precisely, it consists of all the propositions we have reason to regard as true other than the proposed explanans. When the mechanisms posited by potential explanation are consistent with what we already know about the world, this can (and should) contribute to our willingness to accept it. And when they are not consistent with what we already know about the world, this gives us a reason to treat it with suspicion. Other things being equal, the explanations afforded by a theory are better explanations if the theory is familiar, that is, introduces mechanisms, entities, or concepts that are used in established explanations.³²

Alltså, om H1 postulerar förklaringar som korresponderar med entiteter och mekanismer som är kända för oss är detta en anledning att föredra H1 framför H2, eftersom H2 introducerar nya entiteter eller mekanismer som orsak vilket innebär att det finns skäl att misstro H2. Givet att allt annat är lika – det vill säga att H1 och H2 kan förklara F lika bra – ska man föredra teorin som postulerar mekanismer eller entiteter som är bekant för oss och som används av andra etablerade förklaringar eller teorier. Swinburne illustrerar denna princip på följande sätt: om H1 ska förklara hur en specifik gas G1 beter sig vid låg

²⁹ Layman 2003, s 3
Swinburne 1996, s 20,25-26, 31

³⁰ Dawes 2009, s 126-127, 129-131

³¹ Jag kommer att använda termerna ”bakgrundskunskap” och ”bakgrundsfakta” som utbytbara mellan varandra.

³² Dawes 2009, 126-127

temperatur, måste H1 ta hänsyn till kunskap som vi redan har om hur övrig gas G2 beter sig vid samma temperatur.³³ Om H1 postulerar förklaring av G1 som överensstämmer med G2, har H1 uppfyllt bakgrundskunskapskriteriet. Om H2 postulerar förklaring av G1 som inte korresponderar med hur övrig G2 beter sig, är H1 en bättre förklaring av G1 än H2. H2 skulle i detta fall postulera nya mekanismer eller entiteter som orsak till G1 som inte korresponderar med övrig kunskap om hur gas beter sig.

Problemet som kan uppstå när man försöker avgöra vilken teori som är mest sannolik är att många konkurrerade teorier som är ömsesidigt exkluderande kan förklara ett fenomen lika bra. Willard, Layman och Swinburne menar att det är här som EP gör sig gällande och bedömer vilken av dessa konkurrerande teorier som är mest sannolik genom att undersöka deras enkelhet.³⁴ Detta betyder att EP gäller givet att de konkurrerande teorierna har samma förklaringskraft.

Precis som Layman och Miller påstår är EP mångfacetterad men härnäst följer en definition av den.³⁵ EP kan förstås som två principer som jag för enkelhetens skull kommer att kalla för ”kriterier”:

- Det första är att inte postulera entiteter, egenskaper eller olika sorters/nya entiteter utöver det nödvändiga.
- Det andra är att minimera antalet hjälphypoteser och/eller ad hoc hjälphypoteser

Här kan man ifrågasätta varför jag för enkelhetens skull inte avgränsar mig till ett av dessa kriterier istället för att behandla båda. Den främsta anledningen är för att göra argumentationen så rättvis som möjlig, då (som vi kommer att se längre fram) teister först och främst framhåller det senare kriteriet medan naturalister betonar främst det första när de argumenterar för sina ståndpunkter. Det första kriteriet menar Swinburne, innebär att undvika att göra teorier överflödiga, till exempel: Om Gud är tillräcklig som förklaring till universums existens behöver man inte postulera två gudar som orsak till universum, eftersom detta vore att postulera entiteter utöver det nödvändiga. Principen innebär alltså att bevara teorier så enkla som möjligt genom att sträva efter att postulera endast de entiteter som krävs för att förklara ett fenomen. Med andra ord innebär detta kriterium att endast postulera de entiteter som tillför teorin med förklaringskraft att förklara fenomenet i fråga. Dawes understryker att man inte heller ska postulera *nya entiteter* utöver det nödvändiga, vilket med andra ord betyder att teorier ska vara ontologisk sparsamma, det vill säga att inte postulera entiteter eller mekanismer som inte korresponderar med bakgrundsfakta.³⁶

Här måste två frågor behandlas: vad kännetecknar en ny entitet? Och när är det acceptabelt att postulera nya entiteter? Låt oss börja med det första. Dawes hävdar att en ny entitet är en som saknar motsvarighet med de entiteter vi vet existerar. Med andra ord menar Dawes att nya entiteter är de som inte är identiska

³³ Swinburne 1996, s 27-28

³⁴ Willard 2013, 167-169

Layman 2003, s 4

Swinburne 1996, s 26-27

³⁵ Layman 2003, s 4

Miller 2018, s 3-4

³⁶ Dawes 2009, s 126-127

eller analoga med de entiteter som vi av erfarenhet vet existerar. När det gäller den andra frågan menar Dawes att en teori H kan postulera existensen av nya entiteter om detta hjälper H att förklara fenomenet F samtidigt som F inte kan förklaras av de entiteter eller mekanismer som korresponderar med bakgrundsfakta. Dawes menar att ett sådant exempel i vetenskapshistorien är framkomsten av kvantfysiken som postulerade nya fysikaliska objekt och mekanismer vilket gjorde att man kunde förklara fenomen som tidigare var oförklarliga. Här uppstår dock en annan fråga som måste lyftas fram, nämligen om Gud kan utgöra för Dawes en ny entitet som rimligen kan postuleras för att förklara ett fenomen? Den grundläggande frågan är om ”nya entiteter” endast syftar på icke observerbara entiteter eller om den även innefattar en entitet som Gud, det vill säga en entitet som på ett radikalt sätt saknar motsvarighet med det som är bekant för oss. En icke observerbar entitet behöver inte vara en radikalt annorlunda entitet. Det kan vara en entitet som hittills inte observerats men som har fysikaliska egenskaper, det vill säga, som är analog eller identisk med vår bakgrundskunskap. Ett exempel på detta är de entiteter och mekanismer som kvantfysiken postulerar eftersom dessa har fysikaliska strukturer och regleras av naturlagar och är därför analoga med vår bakgrundskunskap. Entiteterna inom kvantfysiken är således inte nya entiteter i den radikala bemärkelsen som Gud. En tveksamhet kring Dawes redogörelse är om han menar att nya entiteter är synonyma med icke observerbara entiteter eller om det också kan omfatta radikalt nya entiteter. Swinburne och Miller menar, i kontrast till Dawes, att ontologisk sparsamhet innebär att inte addera olika sorters entiteter utöver det nödvändiga, till exempel: om det är tillräckligt att förklara ett fenomen genom att postulera elektroner ska man inte i onödan postulera protoner.³⁷ Anledningen till att Swinburne och Miller talar om ”att inte addera olika sorters entiteter” istället för Dawes ”att inte postulera nya entiteter” har att göra med den motstridiga uppfattningen om vilken roll bakgrundskunskap spelar i diskussionen om EP och huruvida den kan tillämpas när metafysiska teorier behandlas. Detta kommer att tas upp längre fram i undersökningen.

Det andra kriteriet – minimera antalet hjälphypoteser och/eller ad hoc hjälphypoteser - innebär att enkelhet är ekvivalent med grad av falsifierbarhet. Dawes menar att enkelhet har att göra med hur många hjälphypoteser en teori måste postulera för att kunna förklara ett fenomen.³⁸ Ju mindre hjälphypoteser en teori postulerar desto enklare är den. Här uppstår två frågor som måste behandlas: vad är en hjälphypotes? och vad har hjälphypoteser med falsifierbarhet att göra? Låt oss börja med första frågan. En hjälphypotes är en hypotes som postuleras för att bevara en teori som falsifierats. En teori falsifieras när observationer inte korresponderar med det vi borde se givet att vi antar teorin. Detta kan åskådliggöras med hjälp av en utläggning av den hypotetiska deduktiva metoden: den hypotetiska deduktiva metoden innebär att formulera en a priori teori som kan tänkas förklara ett fenomen och sedan härleda observationer vi borde se förutsatt att teorin är sann.³⁹ Sedan ska man undersöka om dessa konsekvenser överensstämmer med verkligheten. Om det vi observerar inte är det som vi borde förvänta oss kan man postulera hjälphypoteser som förklarar varför förväntat utfall inte observeras, detta för att

³⁷ Miller 2018, s 7

Swinburne 1996, s 31,37

³⁸ Dawes 2009, s 133

³⁹ Andersen & Hepburn, 2016

bevara teorin från falsifiering (en illustration på detta kommer längre ner i stycket). Men Dawes menar - och detta är svaret på den andra frågan - att en teori som immuniseras mot vederläggning endast med hjälp av hjälphypoteser förlorar empiriskt innehåll, det vill säga att teorin upprätthålls trots bevis mot den genom kompensation av obevisade/spekulativa hypoteser. Detta resulterar i att teorin är mer komplex och är svårare att falsifiera.

Layman har en liknande uppfattning som Dawes och menar att enkelhet bedöms utifrån antalet hjälphypoteser en teori postulerar.⁴⁰ Han menar däremot att vissa hjälphypoteser är bättre än andra. Dessa är hjälphypoteser som kan härledas från teorin eller är sannolika i sig själva. Ett exempel på en hypotes som härleds från andra hypoteser som konstituerar en teori är det som redan berörts ovan, nämligen att egenskapen att vara alltigenom god följer av att Gud är allvetande och fullkomligt fri. Eftersom Gud är allvetande, har han sanna trosföreställningar om vad som är moralisk gott, och, eftersom han är fullkomligt fri, kommer han att oundvikligen göra det som han tror är det högsta goda och aldrig det som är ont. Med andra ord kan man säga att en hypotes som kan härledas från en teori är sådana som kan förväntas givet att man antar teorin. En hjälphypotes som är sannolik i sig själv är till exempel en hypotes som har förklaringskraft, som till exempel de entiteter och mekanismer som postulerats inom kvantfysiken för att förklara observationer som annars hade förblivit oförklarliga. Hjälphypoteser som varken är sannolika i sig själva eller går att härleda från teorin menar Layman är ad hoc eftersom de inte har någon funktion förutom att immunisera teorin mot vederläggning (i avsnittet där enkelhet och sannolikhet diskuteras kommer det tydliggöras varför ad hoc hjälphypoteser är mer komplexa än de som inte är ad hoc).⁴¹

Låt oss till sist illustrera EP:s andra kriterium med ett exempel från Dawes: de grekiska atomsiterna har en hypotes att luften konstitueras av små partiklar.⁴² Om detta stämmer borde partiklarna ha samma typ av beteende som damm och skulle därför - förr eller senare - samlas på marken. Eftersom vi inte observerar detta måste denna teori postulera hjälphypoteser för att inte falsifieras. Här skulle en atomist kunna hävda partiklarna består av osynliga, långa och flexibla spetsar som gör att partiklarna aldrig faller på marken. Men, konkluderar Dawes, så länge det inte finns oberoende skäl för att acceptera en sådan hjälphypotes, eller att denna inte kan härledas från andra hypoteser som konstituerar teorin, kommer teorin att vara ad hoc.

Jag nämnde tidigare att teismen och naturalismens enkelhet kommer att bedömas a priori och a posteriori. A posteriori enkelhet innebär att enkelheten kommer att granskas genom att först analysera deras förklaringskraft. Här utreds huruvida någon av teorierna blir mer komplex genom att addera ad hoc hjälphypoteser för att kunna förklara ett fenomen. A priori enkelheten undersöker frågan huruvida teism eller naturalism är matematisk komplexa - postulerar fler entiteter, egenskaper eller olika sorters entiteter- eller om de är ontologisk extravaganta - postulerar nya entiteter som inte korresponderar med bakgrundsfakta. Jag kommer även att behandla Dawes påstående, om att teism a priori kan avfärdas som

⁴⁰ Layman 2003, s 4

⁴¹ För att vara tydlig: jag kommer utgå ifrån att ad hoc hjälphypoteser är hypoteser som varken är sannolika/spekulativa eller går att härleda från teorin.

⁴² Dawes 2009, s 135

överflödigt i sammanhang där man stävar efter att förstå och förklara världen, som ett a priori-enkel argument för naturalism. Observera att EP:s första kriterium – att inte postulera entiteter utöver det nödvändiga - kommer att tillämpas när vi undersöker a priori enkelheten, medan det andra kriteriet – minimera antalet hjälphypoteser och/eller ad hoc hjälphypoteser kommer att appliceras när a posteriori enkelheten analyseras.

3.1 Enkelhet och sannolikhet

Varför är en enklare teori mer sannolik (eller mindre osannolik) än en konkurrerande mer komplex teori? Eller, varför är enkelhet en indikation på sanning? Är det inte så att enkla teorier föredras enbart på grund av pragmatiska skäl eftersom det är enklare att arbeta med dem inom vetenskapliga sammanhang? De som förespråkar att enkla teorier är mer sannolika än komplexa måste redogöra för att EP är mer än bara ett praktiskt knep.

Willard menar att påståendet att enkelhet är en indikation på sanning påvisas av naturvetenskapen och ”de enkla teoriernas historiska framgång”.⁴³ Ett exempel på detta är heliocentriska teorin som vann över den mer komplexa geocentriska. Willard hävdar att innan den heliocentriska teorin bekräftades föredrogs den framför den geocentriska eftersom den var enklare. En anledning till detta var för att den geocentriska teorin konstituerades av fler hjälphypoteser. Willard påstår att enkla teoriernas historiska framgång visar att de har större sannolikhet att bli bekräftade än mer komplexa teorier. Willard menar alltså att enkla teorier har historisk varit mer framgångsrika, det vill säga att de bekräftats fler gånger av observationer än komplexa teorier, och detta innebär att de i överlag har större sannolikhet att bli bekräftade än en konkurrerande mer komplex teori. Detta argument förutsätter att framtiden kommer att återspegla det förflutna, men hur vet vi detta? Svaret är att man inte kan veta det, men i ljuset av den historiska framgången för enkla teorier är det rimligt att anta att de är på förhand mer sannolika än komplexa teorier. Willard menar vidare att ett annat sätt att argumentera för att enkla teorier är mer sannolika än komplexa, är att en teori som är ontologisk sparsam är mer sannolik än en som är ontologisk extravagant eftersom den första inte tillbakavisar väl beprövad bakgrundsfakta.⁴⁴

Willer hävdar att komplexa teorier kräver fler verifikationsmoment innan de slutligen kan bekräftas än enklare teorier. Willard påstår att när vetenskapsmän var ovilliga att överge teorin om massans och energins bevarande postulerades en icke observerbar fundamental partikel – neutrino partikeln - för att förklara atomens sönderfall. Man föredrog neutrino teorin framför en konkurrerande teori som postulerade existensen av flera partiklar. Båda teorierna hade förmågan att förklara atomens sönderfall på ett sådant sätt att teorin om massans och energins bevarande fortfarande kunde bejakas. Problemet med att postulera den senare teorin var dock att den härledde andra frågor som behövde besvaras, nämligen varför dessa partiklar inte observeras var och en för sig. Willer menar att eftersom komplexa teorier innefattar fler påståenden eller antaganden måste de provas fler gånger än enklare teorier innan de slutligen kan bekräftas, och ju mer en teori måste provas desto större sannolikhet för falsifiering.

⁴³ Willard 2013, s 171-172

⁴⁴ Willard 2013, s 172-173. Jag vill dock poängtera att Willard menar här att det är naturvetenskapliga teorier som kan använda sig av detta argument.

Swinburne gör samma poäng som Willard men formulerar det på ett annat sätt. Han menar att enkla teorier behöver göra färre observationer för att falsifiera teorin. Till exempel, propositionen P1 ”alla svanar är vita” är enklare att falsifiera än propositionen P2 ”alla svanar är vita, förutom australiensiska svanar som är svarta”, på grund av att om man observerar en svart svan räcker detta för att falsifiera P1 men inte P2, eftersom P2 kräver att man även måste verifiera om svanen är från Australien.⁴⁵ Poängen med detta exempel är att enkla teorier härleder färre påståenden som måste tas i beaktning än komplexa teorier. Swinburne och Miller menar vidare att ju fler påståenden en teori gör desto mer måste den förklara, och ju mer teorin måste förklara desto större är sannolikheten att minst en förklaring är felaktig, vilket också minskar sannolikheten i teorin.⁴⁶ Stämmer detta? Om man till exempel förklarar att det finns ett glas med vatten på bordet därför att Kalle och Lisa (L1) var törstiga istället för bara Kalle (L2), behöver L1 verifiera att Kalle och Lisa befann sig i huset vid samma tillfälle och att båda blev törstiga under tiden de var i huset. L2 å andra sidan behöver verifiera att Kalle befann sig i huset och att han blev törstig vid någon tidpunkt. Således kräver L1 fler verifikationsmoment än L2 vilket innebär att L1 löper större risk att bli falsifierad minst en gång. Sålunda verkar det som att komplexa teorier gör fler antaganden än de som är enkla, och ju fler antaganden en teori gör desto större är sannolikheten att minst ett av dessa antaganden i teorin är felaktig. Miller menar att grundtanken är ungefär som att ju fler påståenden man gör desto större är chansen att minst ett påstående är felaktigt, eller ju fler gånger man singlar slant desto större är sannolikheten att man kommer att tappa kronan minst en gång.⁴⁷

Hur är då en teori som postulerar ad hoc hjälphypoteser och teorier som är onödiga (det vill säga som postulerar entiteter utöver det nödvändiga) mindre sannolik? En hjälphypotes som inte kan härledas från teorin eller som inte är sannolik i sig själv är en spekulativ hypotes, och en teori som postulerar sådana hypoteser löper större risk att bli falsifierade eftersom fler antaganden implicerar fler verifikationsmoment vilket i sin tur ökar sannolikheten att minst en hypotes som konstituerar teorin är falsk. En teori som postulerar entiteter utöver de nödvändiga inrymmer överflödiga hypoteser, det vill säga hypoteser som inte bistår teorin med att förklara ett fenomen. Dessa hypoteser är onödiga då de endast bidrar till att öka sannolikheten att minst en hypotes i teorin är falsk eftersom fler påståenden implicerar fler verifikationsmoment.

Detta för oss vidare till frågan om skillnaden mellan hjälphypoteser som är ad hoc och dem som inte är de. Hjälphypoteser som är sannolika i sig själva är enklare än de som är spekulativa eller osannolika i betydelsen att de inte överflödiga eftersom de bistår teorin med förklaringskraft. En hjälphypotes som härleds från andra hypoteser i en teori innebär egentligen att den ursprungliga teorin utvidgas.⁴⁸ Detta betyder att dessa hjälphypoteser, till skillnad från dem som inte härleds från teorin, inte gör den ursprungliga teorin mer komplex eftersom de inte postuleras vid sidan av teorin då de redan finns implicit i den. Detta innebär att en hjälphypotes T1 som inte härleds från teori T2 behöver verifieras separat från

⁴⁵ Swinburne 1996, s 20-22

⁴⁶ Miller 2018, s 3

Swinburne 1996, s 27-31-32

⁴⁷ Miller 2018, s 4

⁴⁸ Miller 2018, s 7

den eftersom T1 inte kan förväntas givet att man antar T2, vilket implicerar att om T2 bekräftas skulle man fortfarande behöva verifiera T1. Följaktligen är hjälphypoteser som går att härleda från teorin mer sannolika än de som inte kan härledas eftersom de senare kräver fler verifikationsmoment.

Låt oss nu gå vidare med att redogöra för hur filosofer argumenterar för teismen och naturalismens enkelhet utifrån EP:s kriterier som sammanställts i detta stycke. Observera att jag kommer att utvärdera och tydliggöra de argument som presenteras i nästkommande stycken i undersökningens sista avsnitt. Jag varnar därmed för abrupta avslut i styckena som följer härnäst.

4. Swinburne

Som tidigare nämnt gör teism och naturalism anspråk om tillvarons yttersta grund. Swinburne menar att dessa teorier avser att förklara allt som existerar.⁴⁹ Det är dock svårt, om inte omöjligt, att behandla hur väl teism och naturalism förklarar alla fenomen i världen. Swinburne menar på grund av detta att de fenomen som är relevanta att behandla och tillämpa i denna undersökning är universums naturlagar och finjustering eftersom dessa är nödvändiga initiala villkor för existensen av regelbundenhet i naturen och biologisk liv.

Jag kommer att återkomma till naturlagarna och finjusteringen och hur Swinburne argumenterar för teismens a posteriori enkelhet, men låt oss först behandla hur Swinburne redogör för teismen och naturalismens a priori enkelhet. Swinburne menar att teism är en enklare metafysisk teori än naturalism.⁵⁰ Eftersom Gud är okroppslig är han odelbar och därmed enklare än fysiska entiteter som konstitueras av delar. Gud har många egenskaper men dessa härleds från tre grundläggande egenskaper vilket innebär att teism postulerar få egenskaper. Det faktum att Guds makt, frihet och kunskap är obegränsade och att han existera med nödvändighet är ytterligare anledningar för att teism är enkel. Det är enklare att postulera att Guds makt är obegränsad än att den är väldigt stor, på grund av att om man menar det senare uppstår frågan varför Gud inte har en annorlunda begränsning på den makt han har. Det är också enklare att hävda att Gud existerar och har sina egenskaper med nödvändighet. Om Gud vore kontingent hade man behövt en förklaring till varför Gud existerar och man hade också behövt förklara varför Gud har de egenskaper han har och inte andra. Detta innebär att teism är enkel eftersom den inte härleder ytterligare frågor som måste undersökas.

Naturalism å andra sidan postulerar otaligt många atomer som den yttersta grunden, var och en med egenskaper som styrs av naturlagar som producerar enhetliga beteenden vilket ger upphov till ordning i universum.⁵¹ Alla dessa atomer konstitueras av olika sorters entiteter, som till exempel elektroner, fotoner, kvarkar etc. Dessa atomer existerar inte med nödvändighet och naturlagarna som reglerar atomernas beteenden hade kunnat vara annorlunda. Ett annat alternativ för naturalism är att postulera en partikel som en yttersta grund med förmågan att frambringa andra lagbundna entiteter. Men denna partikel skulle behöva ha otaligt många komplexa egenskaper för att kunna åstadkomma ett universum

⁴⁹ Swinburne 1996, s 39

⁵⁰ Swinburne 1996, s 43-47

⁵¹ Swinburne 1996, s 42-43

som är lagbundet.⁵² Teism är a priori enklare än naturalism på grund av att den postulerar färre entiteter, egenskaper och konstitueras inte av olika sorters entiteter. Till skillnad från naturalism härleder teism inte andra frågor som måste beaktas, som till exempel varför atomer eller partikeln överhuvudtaget existerar och har egenskapen av att vara lagbundna eller komplexa och inte istället oordnade och enkla.

Här kan man invända mot Swinburne genom att hävda att teism postulerar nya entiteter som inte korresponderar med bakgrundsfakta. Men här skulle Swinburne replikera att Gud är en person och förklaringsmodeller som involverar mekanismer som medvetande, syfte, vilja och intention utgör en del av vår bakgrundskunskap.⁵³ Det är dock ingen tillfällighet att Swinburne utelämnar bakgrundskunskap i sin diskussion om teismen och naturalismens a priori enkelhet. Swinburne menar nämligen att bakgrundsfakta inte gäller när man undersöker a priori enkelheten hos metafysiska teorier som teism och naturalism.⁵⁴ Detta eftersom bakgrundskunskapens betydelse minskar ju mer omfattande en teori är, det vill säga ju mer en teori avser att förklara. Skälet till detta är att ju mer fenomen en teori förklarar, desto färre fenomen kan tas för givet som relevant bakgrundsfakta. Swinburne hävdar att det inte är en invändning mot naturvetenskapliga teorier - som postulerar fundamentala partiklar för att förklara fysikaliska och kemiska beteenden hos fysiska objekt - att de fundamentala partiklarna är annorlunda från dessa fysiska objekt. Dessa fundamentala partiklar avser nämligen att förklara helheten av dessa fysiska objekt och deras beteenden. På samma sätt är det med teism och naturalism, som på grund av att de gör anspråk om yttersta verkligheten, ofrånkomligt är förklaringen till allt som existerar vilket betyder att de är teorier med största möjliga omfång. I detta fall är bakgrundskunskapen uttömd eftersom allt som existerar är det som ska förklaras. Implikationen av detta är att teorier som gör anspråk om tillvarons yttersta grund och som därmed är existensbetingelsen till allt som existerar inte behöver ta hänsyn till bakgrundsfakta.

Låt oss nu behandla teismen och naturalismens a posteriori enkelhet i relation till universums naturlagar och finjustering. En kort redogörelse av dessa fenomen följer härnäst och jag börjar med naturlagarna. Frågan som behöver besvaras är varför naturlagarna överhuvudtaget genererar enhetliga beteenden hos otaligt många entiteter, eftersom ju mer entiteter det existerar desto större är sannolikheten med olikartade beteenden mellan entiteterna. Detta har att göra med att oordning eller kaos är ett tillstånd som kan befinna sig på otänkbart många olika sätt, medan ordning endast kan befinna sig på ett eller fåtal sätt. Det är därför mer sannolikt med kaotiska beteenden, till exempel att atomerna skulle ha ett beteende en dag och ett helt annat nästa dag eller att en del atomer skulle ha ett beteende och andra ett helt annat.⁵⁵ Det krävs alltså en förklaring till det osannolika symmetriska tillståndet som producerar ordning i universum. Observera att samma förklaring krävs om man postulerar en partikel som producerar ordning eftersom det är mycket enklare att producera kaos än ordning, såvida orsaken inte är en rationell agent. Det skulle även krävas en förklaring till de komplexa egenskaperna denna partikel har

⁵² Swinburne 2005, s 644-647. Skillnaden mellan atomerna och partikeln är att partikeln är den som producerar lagbundenheten, till skillnad från atomerna som regleras av lagbundenheten.

⁵³ Swinburne 1996, s 31-37.

⁵⁴ Swinburne 1997, s 37-40

Swinburne 2005, s 645

⁵⁵ Swinburne 2005, s 644-646

Swinburne 1996, s 43

(som vi såg ovan är det på grund av de komplexa egenskaperna som partikeln kan ge upphov till lagbundenhet) eftersom komplexitet är mer osannolikt än enkelhet. Universums finjustering syftar på att naturkonstanterna som redan från universums begynnelse var ofattbar kalibrerade. Med naturkonstanter menas bland annat ljusets hastighet och tyngdaccelerationen. Utan denna kalibrering hade inget mänskligt liv kunnat uppstå. Det finns flera orsaker till varför kalibreringen är osannolik, men för att nämna ett exempel: om explosionen vid Big Bang hade avvikit från sin tyngdkraft med så lite som en andel av 10^{60} hade det inte blivit möjligt för stjärnor att bildas. Finjusteringen är således osannolik och kräver en förklaring.

Som ovan nämnt postulerar naturalism otaligt många atomer som följer samma naturlagar. Detta osannolika sammanträffande uttrycker Swinburne på följande sätt:

Yet not merely are there enormous numbers of things, but they all behave in exactly the same way. The same laws of nature govern the most distant galaxies we can observe through our telescopes as operate on earth, and the same laws govern the earliest events in time to which we can infer as operate today. Or, as I prefer to put it, every object, however distant in time and space from ourselves, has the same powers and the same liabilities to exercise those powers as do the electrons and protons of which our own bodies are made. If there is no cause of this, it would be a most extraordinary coincidence—too extraordinary for any rational person to believe⁵⁶

Alltså, dessa materiella objekt - oavsett avstånd i tid och rum från oss själva - har samma lagar och samma förmåga att regleras av dessa lagar som elektronerna och protonerna som våra kroppar är gjorda av. Om det inte finns någon orsak till detta är det en otrolig sammanträffande, och för extraordinärt för en tänkande person att acceptera som ett oförklarligt faktum.⁵⁷ Swinburne menar vidare att naturvetenskapen inte kan förklara detta sammanträffande. Naturvetenskapen kan förklara varför entiteter beter sig i enlighet med en lag i kraft av en mer övergripande lag, som till exempel lagar inom kemi lyder lagarna inom fysik. Men naturvetenskapen kan inte förklara varför varje objekt lyder under denna generella övergripande lag. Detta gäller även om man skulle postulera en "teori om allt". Teorin om allt innebär att varje atom och elektron lyder under samma lag, och om man endast accepterar fysikaliska förklaringar är det här förklaringen tar ett stopp. En naturalist skulle här påstå att teorin om allt är helt enkel ett oförklarligt faktum. Men en sådan slutpunkt borde inte heller övertyga en rationell tänkande person att sluta leta efter förklaringar, eftersom frågan om detta extrema osannolika sammanträffande av en övergripande lagbundenhet mellan atomer och elektroner kvarstår.⁵⁸

Swinburne menar att problemet med en naturalistisk förklaring är att den inte kan begripliggöra detta osannolika sammanträffande eftersom den endast kan godta icke-intentionala och icke-teleologiska förklaringar.⁵⁹ Naturalister har därmed inget annat val än att hävda att detta är ett oförklarligt faktum. Men det här är ingen förklaring, eftersom en förklaring måste kunna ange skäl till varför ett visst utfall (sammanträffandet av lagbundenhet) var mer sannolik än en annan (kaos). Att hävda att lagbundenheten

⁵⁶ Swinburne 1996, s 49

⁵⁷ Swinburne 1996, s 49-50

⁵⁸ Swinburne 1996, s 50

⁵⁹ Swinburne 1996, s 49

är ett oförklarligt faktum är detsamma som att säga att det är ett mysterium.⁶⁰ Detta sammanträffande är inte förvånande givet teism. Gud kan på grund av hans obegränsade makt och kunskap förorsaka lagbundenhet. Gud har också skäl att frambringa lagbundenhet i världen eftersom en värld med ordning kan frambringa rationella varelser som har förmågan att lära känna Gud.⁶¹ Eftersom Gud är alltigenom god och därmed också generös vill han även frambringa agenter som kan bli medskapare, vilket betyder att de kan frambringa konsekvenser på dem själva och sin omgivning. Detta kräver dock att världen är lagbunden så att människan kan förutse konsekvenserna av sina handlingar. Det är också genom en lagbunden värld som människan kan lära sig vad för handlingar producerar goda respektive onda konsekvenser, och eftersom Gud vill att människan ska växa i mognad och ansvar finns det anledning att anta att Gud vill frambringa en värld som styrs av naturlagar. Således kan man förväntas sig existensen av lagbundenheten givet att man antar teism.

Är existensen av ett finjusterat universum sannolik om man antar teism?⁶² Gud har goda skäl att frambringa de nödvändiga villkoren för ett finjusterat universum eftersom Gud är god och vill dela med sig av sin skaparkraft och gemenskap. Teism gör därmed existensen av ett finjusterat universum sannolik. Kan naturalism förklara universums finjustering?⁶³ Som vi sett ovan kan naturalister postulera två alternativa teorier, otaligt många atomer eller en partikel med komplexa egenskaper. Swinburne menar att ingen av dessa kan förklara universums kalibrering utan att skjuta frågan om finjustering ett steg bakåt, eftersom för att kunna ge upphov till ett finjusterat universum, måste de själva vara finjusterade. Swinburne hävdar dessutom att, givet att effekten inte kan vara större än sin orsak, att det är rimligt att anta att dessa teorier som orsakar finjusterade naturkonstanter är mer komplexa än finjusteringen den ger upphov till och därmed ännu mer osannolik. Problemet kvarstår om man postulerar ett multiuniversum då man antingen skulle behöva en förklaring till ett kalibrerat multiuniversum som ger upphov till finjusterade dotteruniversum eller åtminstone att naturlagarna (med större komplexitet än naturlagarna i vårt universum) som råder i detta multiuniversum gör det möjligt att minst ett universum av otaligt många kommer att vara finjusterad.⁶⁴

Kontentan är att naturalism postulerar hjälphypoteser som i slutändan inte förklarar varför existensen av finjusteringen var sannolik, vilket betyder att dessa hjälphypoteser är osannolika i sig själva. Således är teism också a posteriori enklare än naturalism eftersom teism, till skillnad från naturalism, gör existensen av finjusteringen och lagbundenheten sannolik utan att göra sin teori mer komplex.

5. Dawes

Dawes menar att naturalism är a priori och a posteriori enklare än teism. Låt oss börja med att redogöra för det sistnämnda. Dawes påstår att det naturalistiska forskningsprogrammets framgång att ge en naturalistisk förståelse av hur världen är funtad gör att teistiska förklaringsmodeller av universum blir

⁶⁰ Swinburne 1996, s 50

⁶¹ Swinburne 1996, s 52-53

⁶² Swinburne 2005, 646-647

⁶³ Swinburne 2005, 647-651

⁶⁴ Swinburne 1996, s 49-52

överflödiga.⁶⁵ Med ”naturalistiskt forskningsprogram” menas det som ibland omtalas som “metodologisk naturalism”, men som Dawes omnämner till ”metafysisk naturalism” (hädanefter MN). MN är en naturalistisk provisorisk tes om hur världen är funtad. Det är en arbetshypotes, eller en arbetsontologi, vilket innebär att man postulerar en uppsättning antaganden om vilka entiteter och mekanismer som sannolikt existerar. MN är ett arbetssätt som undersöker världen som om Gud inte finns eftersom den strävar efter att postulera icke-teleologiska och icke-intentionala förklaringar av hur världen är funtad.⁶⁶

Vissa teister påstår att prioriteringen av MN inom naturvetenskapen är dogmatisk och att a priori förutsätta en naturalistisk metafysik. Dawes medger att det metafysiska engagemanget som MN innefattar är naturalistisk, men att den är a posteriori eftersom den uppkommit som en konsekvens av en 400 årig framgång av naturalistiska förklaringar av världen. Alla de bästa förklaringsmodeller inkluderar entiteter och mekanismer som är naturalistiska och inte övernaturliga. Teistiska förklaringar har upprepade gånger ersatts av naturalistiska, till exempel: fram tills 1859 verkade som att mångfalden och komplexitet av levande organismer var en produkt av en designer, tills Darwin försedde oss med ett naturalistiskt alternativ som förklaringsmodell. Fysikern Isaac Newton - trots att han postulerade naturalistiska förklaringar till olika fysikaliska fenomen - menade att Gud behövdes för att förklara solsystemets finjustering, tills astronomen Pierre-Simon de Laplace visade att Gud-hypotesen inte längre var nödvändig för detta. Följden är att vetenskapsmän har goda skäl att hålla fast i MN och söka efter icke-teleologiska och icke-intentionala förklaringar och förståelse av världen.⁶⁷ Här kan teister invända med att tidigare misslyckande inte nödvändigtvis utesluter framtida framgångar - Dawes besvarar denna invändning på följande vis:

One might argue that this history is just that, history. Who knows? We may yet require the theistic hypothesis. That is true. But it is also true that any proposed theistic explanation comes out of a stable whose horses have previously performed badly. A prudent punter will be reluctant to put money on its future success. From a Bayesian point of view, you might argue that the past failure of the tradition of theistic explanation lowers the prior probability of any proposed theistic hypothesis.⁶⁸

Dawes påstår att det givetvis inte går att veta om det någon gång kommer att uppstå en adekvat teistisk förklaring av ett fenomen i universum, men att detta inte utesluter att det är rimligt att påförhand anta att föreslagna teistiska förklaringar inte är sannolika.

Dawes menar vidare (detta är det andra argument för att naturalism är a posteriori enklare än teism) att i relation till att förklara ondskan i världen måste teism, till skillnad från naturalism, postulera

⁶⁵ Dawes 2011, s 3

⁶⁶ Dawes 2009, s 10-11

⁶⁷ Dawes menar att det principiellt inte finns något som hindrar teister från att omstörta det naturalistiska paradigmet - eftersom MN inte är ett dogmatiskt grundantagande utan en provisorisk - men för att göra detta måste teister visa att en teistisk förståelse och förklaring av världen är den bästa av alla möjliga förklaringsmodeller.

⁶⁸ Dawes 2009, s 132

hjälpypoteser för att förklara lidande.⁶⁹ Om Gud är god och allsmäktig kan man förvänta sig att han väljer att skapa en värld som inte innehåller lidande, eller som åtminstone inte innehåller lidande i den utsträckning vi kan observera, det är därmed förvånande att det finns så mycket lidande. Givet naturalism är det inte förvånande att vi observerar lidande eftersom yttersta verkligheten är opersonlig och därmed likgiltig i fråga om lidande. För att undvika falsifiering måste teister postulera hjälpypoteser. Dawes menar att teisten Peter van Inwagen hävdar att vi inte har kapaciteten att avgöra huruvida Gud kan ha tillräckligt goda skäl att tillåta lidande. Van Inwagen menar inte att det är sannolikt att Gud skulle ha tillräckligt goda skäl att tillåta lidande, men att det ändå är *möjligt* att Gud skulle tillåta så mycket lidande. Van Inwagen påstår att detta innebär att man inte med säkerhet kan utgå ifrån att Gud *inte* kan ha goda skäl att tillåta lidande. Dawes menar dock att så länge teister inte har oberoende skäl att anta att Gud har tillräckligt goda anledningar att tillåta mycket lidande är denna hjälpypotes ad hoc. Dawes påpekar att en teori, i detta fall teism, som immuniseras från falsifiering enbart med hjälp av en ad hoc hjälpypotes saknar kvaliteter som enkelhet.⁷⁰

Vidare nu till Dawes a priori argument för att naturalism är enklare än teism. Dawes menar att teistiska förklaringsmodeller inte uppnår standard på procedur normer (hädanefter PN).⁷¹ PN är en uppsättning normer för vad som utgör en bra förklaring, vilket Dawes menar är att påståenden ska vara intersubjektivt prövbara, det vill säga att förklaringar ska postulera orsaker till fenomen vars entiteter eller mekanismer kan verifieras av alla.⁷² Förklaringar som uppnår PN karaktäriseras av kvalitéer som korrespondens med bakgrundsfakta (med andra ord att de är ontologisk sparsamma) och att de är informativa.⁷³ Låt oss nu gå vidare att redogöra för hur Dawes problematiserar teistiska förklaringsmodeller utifrån PN.

Som vi sett ovan är korrespondens med bakgrundskunskap en anledning till att acceptera en teori framför en annan som inte uppfyller detta kriterium. Givet att allt annat är lika ska man föredra teorier som postulerar entiteter eller mekanismer som korresponderar med det som vi redan känner till om världen. Dawes menar att teism inte uppfyller detta kriterium eftersom den postulerar en mekanism - ett kausalt agerande från ett transcendent okroppsligt medvetande i den fysiska världen - som inte är identisk eller analog med de mekanismer som utgör bakgrundsfakta.⁷⁴ Här kan man invända med Swinburnes påstående att Gud inte är en ny entitet eftersom han är en person. Dawes menar dock att en transcendent okroppslig entitet inte korresponderar med bakgrundskunskap, även om denna agent har egenskaper som är analog med övrig kunskap vi har om verkligheten.⁷⁵ Men kan inte analogin om att medvetandet styr kroppen kunna vara jämförlig till ett transcendent medvetande som agerar i världen? Problemet med

⁶⁹ Dawes 2009, s 134-135. Både Dawes och Layman menar att ondska är synonymt med lidande. Jag kommer därför att använda termerna "ondska" och "lidande" som utbytbara mellan varandra.

⁷⁰ Dawes 2009, s 136

⁷¹ Dawes 2011, s 14-16

⁷² Dawes 2011, s 6-7. Dawes hävdar att PN är okontroversiell och accepteras av naturalister och teister, den är inte heller a priori partisk till någon specifik metafysisk. (Dawes 2011, s 9)

⁷³ Dawes 2009, s 6-7

Dawes 2011, s 13

⁷⁴ Dawes 2009, s 126-127

⁷⁵ Dawes 2009, s 128

detta, hävdar Dawes, är att medvetandet är beroende av hjärnan för att kunna agera i världen, något som inte är analogt med Guds kausalkraft eftersom han är okroppslig och inte beroende av något för att agera i världen. Alltså, även om postulerandet av ett okroppsligt medvetande principiellt kan vara berättigad om den har förklaringskraft, givet att allt annat är lika, kommer det faktum att den postulerar en okänd entitet och mekanism att vara en nackdel för teism. Teism är således ontologisk extravagant och naturalism därmed en a priori enklare teori.

Dawes bemöter Swinburnes argument om att bakgrundskunskap inte är relevant när man talar om teorier som avser att förklara allt.⁷⁶ Dawes menar att om teister förklarar sambanden av alla sanna propositioner om världen kan det möjligtvis stämma att bakgrundsfakta inte är relevant. Men Dawes hävdar att ingen teist gör detta och att det heller inte är möjligt att förklara sambanden av alla sanna propositioner. Även om man antar att det är meningsfullt att tala om ”förklara allt” - att världen kan uppdelas i propositioner som väntar på att bli förklarade - kan man aldrig veta den omfattande propositionen som skulle förklara allt. Det enda en teist kan göra i praktiken är att postulera en förklaring av ett enskilt fenomen eller begränsad antal fenomen. Det är inte enkelt att se hur Dawes besvarar Swinburnes argument eftersom han inte utvecklar argumentet mer än som ovan redovisad. Man skulle även kunna besvara Dawes utläggning genom att hävda att så länge teism och naturalism är teorier som *avser* att förklara alla propositioner i världen, kvarstår det faktum att bakgrundskunskap inte är relevant när man undersöker deras a priori enkelhet. Dawes skulle kunna svara på detta - och det är även så här jag väljer att tolka hans invändning mot Swinburne - att så länge det i *praktiken* inte går att förklara allt spelar det ingen roll om teorin avser att förklara allt, eftersom varje gång en teist argumenterar för teism genom att hänvisa till enstaka fenomen som teism kan förklara, kommer det vara väsentligt att bedöma denna förklaring utifrån vilka mekanismer och entiteter den postulerar och hur dessa förhåller sig med relevant etablerade kunskap om världen. Följden av detta är att det alltid är relevant att göra en distinktion och förhålla det fenomen som förklaras med det fenomen som denna förklaring tar för givet.⁷⁷

Dawes menar att Swinburnes a posteriori argument för teismens enkelhet baserat på att Gud förklarar existensen av finjusteringen och lagbundenheten inte är hållbar.⁷⁸ Detta på grund av att det är problematiskt att tala om att Gud kan skapa något. Dawes menar att eftersom Gud är ett radikalt annorlunda entitet, är han ett mysterium. En följd av detta är att det inte är möjligt att begripliggöra vad propositionen ”Guds skapar” betyder.⁷⁹ Vad betyder egentligen att Gud kan skapa något? Dawes menar att man antingen kan förstå detta analogt eller bokstavligt. Det analoga sättet kan överhuvudtaget inte begripliggöra vad ”Gud skapar” betyder eftersom ett analogt språkbruk innebär att termer från vardagsspråket förlorar sitt innehåll när det appliceras på något som är så radikalt annorlunda som Gud. Inte heller funkar detta när man använder sig av ett bokstavligt språkbruk, eftersom människan skapar

⁷⁶ Dawes 2009, s 129-130

⁷⁷ Dawes 2009, s 131

⁷⁸ Dawes 2009, s 119-123

⁷⁹ Dawes 2009, s 118-119, 139

genom kroppsliga rörelser, medan Gud som är okroppslig skapar utan kroppsliga rörelser, vilket betyder att termerna inte kan vara identiska med varandra.

Dawes menar vidare att detta har konsekvenser på påståenden om att Gud är orsaken till olika fenomen eftersom adekvata förklaringar måste vara informativa. Detta betyder att förklaringar måste kunna härleda detaljer ett handlande utgörs av och eftersom det inte är möjligt att begripliggöra vad Guds handlande ens betyder saknar teistiska förklaringar kvalitén att vara informativa. Med andra ord: så länge vi inte vet vad vi menar med propositionen ”Gud skapar” är teistiska förklaringsmodeller inte informativa. Det är genom att vara detaljerad i sina förklaringar som det också blir enklare att falsifiera ett påstående, till exempel: ett generellt påstående om att Gud har förmågan och önskar att skapa människan är svårare att falsifiera än om man skulle lägga till detaljen av vilket tillvägagångsätt en god Gud rimligen bör välja för att frambringa människan - genom exempelvis en skapelseprocess som minimerar lidandet. Följaktligen skulle teism kunna falsifieras på grund av att evolutionen är en skapelseprocess som genererar mycket lidande. Således är kriteriet att förklaring ska vara informativa nära sammanbundna med kriteriet att påståenden ska vara falsifierbara.⁸⁰ För att teistiska förklaringsmodeller ska vara adekvata måste de alltså kunna härleda den specifika innebörden av vad Guds handlande innebär och inte bara ett generellt påstående om gudomligt handlande.

Avslutningsvis kan det vara värt att nämna att Dawes verkar påstå - utan att presentera några argument - att Swinburnes a posteriori argument för teismens enkelhet utifrån naturlagarna inte håller eftersom lagbundenheten inte är något naturalister anser vara ett fenomen som behöver förklaras.⁸¹ Hur man än väljer att tolka detta påstående verkar den i alla fall förutsätta att lagbundenheten var nödvändig, eftersom jag inte kan se något att sätt hur man kan undkomma behovet att förklara naturlagarnas komplexitet.

Dawes konkluderar att på grund av MN:s historiska framgång och att teistiska förklaringar inte kan möta PN:s kriterier är det alltid rationellt att söka efter en naturalistisk förklaring till ett komplex fenomen, som till exempel naturkonstanterna kalibrering, även om det förnärvarande inte finns en som är adekvat.⁸²

6. Layman

Layman menar, i likhet med Dawes, att eftersom teism postulerar en transcendent icke-fysisk entitet utöver fysiska entiteter är naturalism a priori enklare eftersom teism postulerar flera olika sorters entiteter.⁸³ Layman undersöker frågan huruvida teism postulerar fler ad hoc hjälphypoteser än naturalism

⁸⁰ Dawes 2009, s 116-119

⁸¹ Dawes 2009, s 121,123

⁸² Dawes 2009, s 4-5, 131-132
Dawes 2011, s 15

⁸³ Layman 2003, s 5

när man undersöker hur de förklarar naturlig ondska (härefter ”ondska”), det vill säga lidande som orsakas av naturkatastrofer, sjukdomar etc.⁸⁴

Layman påstår att ondskan inte kan förväntas givet teism, men den är heller inte förvånande.⁸⁵ Om en god Gud existerar har han anledningar att skapa förunderliga saker som genererar förtjusning, och fysiska agenter är förunderliga varelser. Förutom detta har Gud anledningar att skapa varelser som kan ha meningsfulla och värdefulla erfarenheter, som till exempel att förvalta och ta ansvar över skapelsen, sina medmänniskor och sig själva. För detta krävs rationella agenter och Gud har därmed goda anledningar att skapa förutsättningar som kan frambringa sådana varelser. Förutsättningen för att det ska kunna existera fysiska intelligenta varelser är att det finns naturlagar eftersom inga fysiska objekt kan vara fysiska om det inte utgörs av naturlagar.⁸⁶

Utöver naturlagarna krävs en specifik uppsättning naturlagar, nämligen naturkonstanternas finjustering, för att uppkomsten av intelligent liv ska vara möjlig. Naturlagarna är det som orsakar de händelseförlopp som frambringar lidande. Därför är lidande, och därmed ondska, en oundviklig konsekvens om man eftersträvar en värld med fysiska agenter.

Layman påstår att det inte finns några anledningar att anta att det kan existera universum med naturlagar som är annorlunda naturlagarna i vårt universum, och som kan innehålla intelligent liv med mindre lidande. Vad menar Layman här? Hävdar han att universum med naturlagar som genererar mindre lidande är logisk omöjligt eller fysisk omöjligt? Skillnaden mellan dessa är att det som är logisk omöjligt - till exempel en fyrkantigcirkel - kan inte vara sann i någon logisk möjlig värld. Något som är fysisk omöjligt - till exempel att grisar kan flyga - är en osannolikhet men som faktiskt kan vara sann i vissa möjliga världar. Om detta stämmer är det möjligt att fysiska varelser kan existera med lagar som genererar mindre lidande och man kan därmed fråga varför Gud istället inte skapade en sådan värld. Här kan man dock tolka Laymans utläggning att vi lever i den bästa av alla möjliga världar, det vill säga i en värld som maximerar antal ansvarsfulla moraliska agenter och minimerar antalet lidande. Även om man inte kan avgöra huruvida vi lever i den bästa av alla möjliga världar - eftersom det alltid går att förbättra en tänkbar värld - givet att man antar teism, är det rimligt att förutsätta att vi lever i den bästa av alla möjliga världar eftersom Gud har förmågan och anledningen att frambringa en sådan värld.

En fråga som fortfarande kan ställas är varför en allsmäktig och god Gud inte ingriper mer för att förhindra ondska? Layman hävdar att många av de värdefulla aspekterna som nämndes ovan (ansvar, förvaltare etc) är logisk sammanbundna med ondska.⁸⁷ Omständigheter som inte skulle innefatta utmaningar och fara för människan skulle minska antalet meningsfulla ageranden. Utan de utmaningar från de omständigheter som naturlagarna skapar, skulle meningsfulla handlingar kraftigt minska vilket i sin tur innebär att det signifikativa med människans existens också skulle reduceras. Meningsfulla utträttade handlingar blir också mer signifikativa om de överkommit svårigheter. En annan anledning till

⁸⁴ Layman 2003, s 1-2

⁸⁵ Layman 2003, s 12

⁸⁶ Layman 2003, s 5-7.

⁸⁷ Layman 2003, s 13-15,19

att Gud inte ingriper mer för att förhindra lidande är därför att han vill att människor ska växa i rollen som ansvarsfulla agenter och det kommer de inte kunna göra om Gud oftast ingriper och tar bort ansvarsbördan från människan, på samma sätt som skolelever inte växer i kunskap om lärarna alltid ger dem facit på uppgifterna.

Man kan också hävda att om Gud alltid skyddar oss från det som är ont, och naturlagar endast tillåter generer goda konsekvenser för människan, finns det inte längre någon mening med fria viljan.⁸⁸ Handlingar är meningsfulla och goda om man fritt väljer det som är gott istället för det som är ont, men om möjligheten för lidande tillintetgörs finns det inte länge utrymme för meningsfulla handlingar. Layman menar att detta innebär att Gud har goda skäl att skapa människor med fri vilja så att de fritt kan välja mellan gott och ont och kunna ta det moraliska ansvarstagandet att välja att växa i ansvar gentemot sig själva och andra.⁸⁹ Observera att fria viljan-hypotesen är en hjälphypotes som nu läggs till på teism för att förklarar varför Gud inte ingriper mot lidande, i alla fall mer än vad som kan förväntas av honom. Denna hjälphypotes kan härledas från det faktum att Gud är fullkomligt god och avser att skapa varelser som kan utträta meningsfulla handlingar, vilket med andra ord betyder att fria viljan kan härledas från andra hypoteser som konstituerar teism.

Här kan man dock fortfarande hävda att naturen förstör livskvalitén för många människor och gör att många dör vid tidig ålder. Layman menar att teister kan invända med att om syftet som Gud har för en människa inte har uppnåtts innan hennes död, kommer hen kunna uppnå syftet med sin existens i livet efter döden – därav det andra hjälphypotesen.⁹⁰ Denna hjälphypotes, till skillnad från den första, kan inte härledas från andra hypoteser som konstituerar teism och är därför ett mer hypotetisk påstående. Layman framhåller dock att det är rimligt att hävda att det är osannolikt att uppnå fullkomligt självförverkligande innan döden och därför är hjälphypotesen om ett liv efter döden sannolik i sig själv.⁹¹

Kan man förvänta sig existensen av ondskan givet naturalism? Layman framhåller att naturalism inte ger en bättre förklaring av ondskan än teism.⁹² För att förklara ondskan måste naturalism först förklarar existensen av biologiskt liv, och som ovan nämnt förutsätts att naturkonstanterna är finjusterade för att det överhuvudtaget ska finnas möjlighet för uppkomsten av liv, något som Layman menar att naturalism inte kan förklara:

If we imagine ourselves able to set the value of G by a sort of dial having 10^{40} evenly spaced marks, then if the setting is off by even one mark, we get no stars, no Sun, and hence, no life. Similar observations could be made about the strong nuclear force, the electromagnetic force, the force of the initial big bang explosion, and so on. For each possible variation of these basic factors, there is an alternative possible physical universe, but the vast majority of the variations would not lead to a universe containing life. Accordingly,

⁸⁸ Layman 2003, s 13

⁸⁹ Layman 2003, s 14

⁹⁰ Layman 2003, s 14

⁹¹ Layman 2003, s 15

⁹² Layman 2003, s 19-20

given merely the postulate of a self-organizing physical reality, we have no good reason to expect a fine-tuned universe.⁹³

På grund av att en självkonstruerande fysisk universum kan konstitueras på många olika sätt är det oerhört mer sannolik med en icke-finjusterad universum än en finjusterad. För att förklara finjusteringen måste naturalism postulera ett multiuniversum för att göra existensen av finjusteringen sannolik vilket innebär att naturalism blir mer komplex. Layman menar att multiuniversum inte kan härledas från andra hypoteser som utgör naturalism, den är heller inte sannolik i sig själv eftersom varje finjusterat universum förutsätter en komplex uppsättning naturlagar. Naturalister kan i detta läge hävda att de självkonstruerande fysiska entiteterna endast kan konstitueras på ett sätt, nämligen den sammansättning vi ser i vårt universum.⁹⁴ Detta innebär att universums finjustering är nödvändig och därmed oundviklig. Layman menar dock att detta innebär att man inkorporera finjusteringen som en hypotes inom naturalism, eftersom de självkonstruerande fysiska entiteterna inte kan bli något annat än finjusterade naturkonstanter. Konsekvensen av detta är att naturalism inte längre förklarar finjusteringen utan inkorporerar finjustering i sin metafysik, vilket innebär att man inför all komplexitet som finjusteringen innefattar i naturalism och därmed minskar naturalismens sannolikhet.

Naturalism måste också kunna förklara medvetandets uppkomst om den överhuvudtaget ska kunna förklara ondskan eftersom lidande förutsätter medvetande.⁹⁵ Uppkomsten av medvetande är inte sannolik givet universums finjustering eftersom finjusteringen enbart är ett nödvändigt villkor för biologiskt liv men inte tillräckligt. Och även om liv vore sannolik måste man fortfarande förklara uppkomsten av medvetande eftersom biologiska organismer inte behöver ha medvetande (till exempel växter), och medvetande är dessutom i sig osannolik eftersom den kräver mycket komplexitet. Frågan som måste ställas är alltså om vi kan förvänta oss uppkomsten av medvetande givet naturalism. Darwinistisk evolutionsteorin ger inga anledningar att anta att mer komplexa livsformer kommer att utvecklas. Darwins teori kan förklara varför en varelse med medvetande kommer att förbli existerande när den såväl har utvecklats, men den förutsäger inte att livsformer med medvetande kommer att utvecklas.

Layman hävdar att naturalister måste postulera ytterligare en hjälphypotes för att förklara medvetandets uppkomst, nämligen att naturliga processer frambringade livsformer med medvetande. Problemet med denna hjälphypotes är att den gör anspråk om det som är bakgrundsfakta, nämligen att en evolutionärprocess ligger till grund för uppkomsten av medvetande. Detta är något som naturvetenskapen redan har fastställt. Det är ett cirkelresonemang att inkorporera det som tillhör bakgrundsfakta in i naturalismens metafysik, eftersom naturalism måste kunna förklara fakta. Layman påstår vidare att ovan hjälphypotes inte besvarar frågan huruvida uppkomsten av medvetandet var sannolik, eftersom detta bara konstatera att evolution gav upphov till medvetande. Frågan som förblir

⁹³ Layman 2003, s 20

⁹⁴ Layman 2003, s 21-22

⁹⁵ Layman 2003, s 22-24

obesvarad är huruvida vi kan förvänta oss uppkomsten av medvetande genom en evolutionärprocess förutsatt att man antar att den fysiska verkligheten är en icke-teleologisk självkonstruerande process.⁹⁶

Layman framhåller till slut att naturalism inte kan begripliggöra lidande och ondska därför att om man påstår att mänskligt lidande är *objektivt dåligt*, förutsätter man existensen av icke-fysiska objektiva värden. Men objektiva värden kan inte härledas eller ens existera om man antar naturalism som förespråkar att endast fysiska entiteter är substanser. För att förklara existensen av normativa värden måste naturalister anamma platonism, det vill säga att värden existerar oberoende av den fysiska verkligheten. Detta innebär att naturalism postulerar ytterligare en hjälphypotes, som förutom att den inte kan härledas från naturalism eller är sannolik i sig själv, antar existensen av nya sorters entiteter eftersom platonism förutsätter existensen av en icke-fysisk verklighet oberoende av den fysiska verkligheten vilket innebär att naturalism inte längre är a priori enklare än teism.

Teism postulerar två hjälphypoteser för att förklarar ondskan, varav ena kan härledas ur teism och den andra är sannolik i sig själv. Naturalism postulerar fler hjälphypoteser än teism som varken härleds från naturalism eller är sannolika i sig själva. Kontentan är att det är naturalism som postulerar fler ad hoc hjälphypoteser än teism i relation till att förklara ondskan, vilket innebär att teism är a posteriori enklare än naturalism.

7. Utvärdering

Nu ska jag evaluera de argument som förts ovan, vidareutveckla dem och utifrån detta besvara frågeställningen. Syftet med uppsatsen var att undersöka vilken av teism eller naturalism är enklast, och detta skulle besvaras genom att utreda vilket av dessa metafysiska teorier som bäst uppfyller EP:s kriterier. I stycket där EP diskuterades kom jag fram till att en teori H1 är enklare än en konkurrerande teori H2, om H2 postulerar fler hjälphypoteser som inte kan härledas från den ursprungliga teorin eller som är osannolika/spekulativa i sig själva. Den andra aspekten av EP är att om H2, till skillnad från H1, postulerar entiteter utöver det nödvändiga, är H1 enklare än H2. Låt oss nu utvärdera de argument som framförts i föregående analys. Jag kommer att börja analysera a posteriori argumenten för att sedan gå vidare att behandla de som är a priori.

7.1 A posteriori enklare

Layman och Dawes behandlar frågan om teismen och naturalismens förmåga att förklara ondskan. Medan Dawes hävdar att naturalism, till skillnad från teism, inte behöver postulera hjälphypoteser för att förklara ondskan, hävdar Layman motsatsen eftersom naturalism behöver postulera fler hjälphypoteser än teism som dessutom är ad hoc. Layman påstår att svårigheten för naturalism att förklara ondskan är indirekt. Han menar att det i sig inte är förvånande att det existerar lidande givet naturalism, men lidande förutsätter medvetande, naturkonstanternas finjustering och normativa värden.

⁹⁶ Layman 2003, s 25-26

Är det rimligt att hävda att ondskan är ett indirekt problem för naturalism? Jag tror att det är det, så länge dessa fenomen är nödvändiga villkor för existensen av lidande och för att meningsfullt kunna tala om lidandet som något ont. Det är inte svårt att hålla med om att medvetandet och finjusteringen är nödvändiga villkor för existensen av lidande. Det som däremot är kontroversiellt är att ondska förutsätter att värden är normativa. Huruvida det finns normativa värden eller inte, menar jag, har inte att göra med frågan om hur dessa uppkommer. Värden är givetvis en konstruktion av människans medvetande, i betydelsen att det är människan som formar uppfattningar om värden och aktualiserar dem. Men frågan handlar dock egentligen om huruvida denna konstruktion är godtycklig. Om värdeomdömen är godtyckliga konstruktioner, det vill säga att det inte finns någon objektivitet kring frågan huruvida vissa värderingar är mer korrekta än andra, är nazisternas strävan att utrota judar bara relativt förkastligt. De allra flesta skulle inte hålla med om detta, men om värdeomdömen är godtyckliga har man ingen grund för att påstå att nazisternas strävan är objektivt förkastliga. Det är därför rimligare att anta att värden inte är godtyckliga konstruktioner och människan konfronteras istället av det faktum att man kan dra normativa omdömen om huruvida strävan att utrota judar är förkastligt eller inte. Detta i sin tur förutsätter att värden är normativa eftersom människan måste förhålla sig till det faktum att det är förkastligt att utsätta judar för lidande eftersom judar är människor och människor har ett inneboende värde. Följaktligen tycks Layman ha rätt om att tala om lidande som något objektivt dåligt eller ont förutsätter att värden är normativa.

För att förklara existensen av normativa värden måste naturalism postulera existensen av värden som existerar oberoende av det fysiska universum. Denna hjälphypotes gör naturalism avsevärt mer komplex eftersom den inte kan härledas från naturalism, och den är osannolik i sig själv därför att det är obegripligt hur värden kan existera utan ett medvetande. Man kan förstå propositionen att Gud är god eftersom han är ett rationellt medvetande, men att hävda att godhet har en självständig existens går bortom det som vi kan bergrippliggöra.

Naturalism måste även postulera ad hoc hjälphypoteser för att förklara medvetandet, finjusteringen och naturlagarna eftersom dessa komplexa fenomen - förutsatt att man endast accepterar icke-teleologiska och icke-intentionala förklaringar – är osannolika. De går heller inte att härleda ur naturalism eftersom det inte finns något i definitionen av naturalism som gör att vi kan förvänta oss existensen av komplexa fenomen, såvida man inte påstår att de självkonstruerande fysikaliska entiteterna inte kan bli annat än komplexa, ett påstående som vi snart kommer att titta på. Precis som Layman menade kan de självkonstruerande fysikaliska entiteterna konstrueras på olika sätt och givet att de fysikaliska processerna som ligger till grund för denna självkonstruktion är icke-teleologiska och icke-intentionala, är det mer sannolik att atomerna hade befunnit sig i ett tillstånd av kaos snarare än lagbundenhet och att naturkonstanterna inte hade varit finjusterade. Swinburne hävdade att naturalister påstår att lagbundenheten är helt enkelt ett oförklarligt faktum. Jag skulle dock mena att påståendet om att lagbundenheten är ett oförklarligt faktum är ekvivalent med att anta existensen av osannolika fenomen – som vi såg ovan framhåller Swinburne att hävda att lagbundenheten är ett oförklarligt faktum är

likvärdigt med att påstå att lagbundenheten är ett osannolikt faktum - och därmed är påståendet ”lagbundenheten är ett oförklarligt faktum” ad hoc.

Som vi såg i Swinburnes och Laymans analys kunde inte heller multiuniversum på ett adekvat sätt förklara finjusteringen eftersom den själv behöver vara finjusterad och/eller förutsätta en komplex uppsättning naturlagar för att förklara varför multiuniversum kan ge upphov till finjusterade dotteruniversum. Det finns inte heller några anledningar att anta att en självkonstruerande fysikalisk process kan frambringa ett komplex fenomen som medvetandet givet att det naturliga urvalet inte förutsäger medvetandets uppkomst utan endast förutsäger att fenomenet kommer att överleva när den så väl har utvecklats.

Ett sätt att försöka komma runt detta problem för naturalism är att påstå att de fysiska entiteternas självkonstruktion inte kan bli annat än komplexa – något som innebär att komplexa fenomen kan härledas ur naturalism. Detta tangerar med Dawes invändning mot Swinburne nämligen att lagbundenheten inte kräver någon förklaring eftersom atomerna inte kunde bli annat än lagbundna, vilket med andra ord betyder att lagbundenheten var nödvändig. Men detta påstående är orimligt eftersom det är möjligt att atomerna hade kunnat befinna sig i ett kaotiskt tillstånd. Det faktum att lagbundenheten och finjusteringen inte är självvidenta är en tillräcklig anledning att anta dem inte är nödvändiga. Även om vi skulle anta att de är nödvändig, kan man i enlighet med Laymans resonemang, hävda att detta minskar naturalismens sannolikhet eftersom man inte förklarar utan endast inkorporerar finjusteringen och lagbundenhetens komplexitet i sin metafysik. Man kan dessutom fortfarande ställa frågan varför lagbundenheten var oundviklig och inte ett kaotiskt tillstånd, och som vi sett ovan är det mer sannolikt med kaotiskt tillstånd än komplexa, vilket innebär att en kaotisk nödvändighet hade varit mer sannolik. Följden av detta är att osannolikheten med existensen av dessa fenomen kvarstår och behöver därmed fortfarande besvaras.

I kontrast till naturalism är dessa fenomen inte förvånande och de kan till och med förväntas givet att man antar teism eftersom Swinburne och Layman hävdar att komplexa fenomen inte bara kan åstadkommas av Gud, utan att Gud även rimligen kan tänkas ha viljan och intentionen att skapa dessa.⁹⁷ Anledningen till att teism inte behöver kosta på sig hjälphypoteser när det kommer till att förklara komplexa fenomen beror på att de egenskaper som tillskrivs Gud har förklaringskraft, de är enkla och de är möjliga att begripliggöras. Guds makt, kunskap och frihet är oändliga och fullkomliga, detta innebär att det inte kan råda någon osäkerhet huruvida Gud kan åstadkomma komplexa fenomen. Hade Guds makt varit begränsad hade man behövt undersöka frågan huruvida den makt han har är tillräcklig för att frambringa komplexa fenomen. Guds oändliga kunskap och fullkomliga frihet innebär att Gud är alltigenom god, och givet att Gud är en person och att personer som är goda rimligen kan antas vara generösa och frambringa saker som generar förtjusning, är det möjligt att förvänta sig att Gud vill skapa

⁹⁷ Observera att det är skillnad mellan att påstå att ett fenomen F inte är förvånande och att F kan förväntas. Det är inte förvånande att jag kan ritat en streckgubbe eftersom jag har egenskaper som gör att jag har förmågan att kunna göra det. Men kan man förvänta sig att jag skulle rita en streckgubbe under en viktig salstenta? Troligen inte. Man måste alltså skilja mellan vad som är förvånande och vad som kan förväntas eftersom det ena inte nödvändigtvis följer från det andra.

fysiska agenter som kan bli medskapare. Detta kräver existensen av lagbundenhet, finjustering och medvetande och därmed kan man förvänta sig existensen av dessa fenomen givet teism. Observera att även om dessa fenomen inte kan förväntas givet teism, utan är enbart icke-förvånande, genererar detta inga större konsekvenser på teismens enkelhet då teism fortfarande kan förklara dessa fenomen och behöver därmed fortfarande inte postulera hjälphypoteser. Men om nu dessa fenomen även går att förväntas givet teism förstärker detta teismens enkelhet därför att en aspekt av enkelhet, som vi såg när EP diskuterades, är relaterad till huruvida teorins konstituerande hypoteser tillför teorin med förklaringskraft, och då teism konstitueras av hypoteser som gör att komplexa fenomen inte bara är icke-förvånande utan kan förväntas, innebär att teismens förklaringskraft och i sin tur dess enkelhet förstärks.

Det var endast i förhållande till att förklara ondskan som teism postulerade ytterligare antaganden, men som vi såg ovan var dessa sannolika i sig själva och kunde härledas från teism, vilket innebär att ”kostnaden” var minimal. Här kan man ifrågasätta Laymans påstående att livet efter döden är sannolikt i sig själv eftersom det inte finns oberoende skäl att anta att vi kan överleva vår kroppsliga död. Men det kan ändå vara sannolikt - därav oberoende skäl - att människor som får ett kortare liv löper stor risk att inte kunna självförverkliga sina liv. Förutsatt att Gud är god och vill att människor ska förverkliga sina liv, är således livet efter döden sannolikt eftersom människor som dör tidigt rimligen kan antas gått miste att förverkliga meningen med sin existens.

Men är propositioner som ”Gud skapar” eller ”Gud är god” begripliga? Dawes menade att Gud är ett mysterium och att det därför inte är möjligt att begripliggöra vad som menas när mänskliga beteenden och egenskaper tillskrivs Gud. Om detta stämmer kommer påståendena att komplexa fenomen är icke-förvånande och kan förväntas givet teism att undermineras. Frågan är dock om Dawes inte ger oss ett falskt alternativ, eftersom han påstår att Guds handlande antingen kan förstås som identisk till vårt eller fullständigt icke-identisk. Dawes utelämnar det analoga sättet att förstå Guds handlande i relation till människans, så som Jonsson redogör för.⁹⁸ Jonsson menar att det analoga synsättet innebär att Guds handlande respektive människans varken ska förstås som identiska eller fullständigt icke-identiska utan analogt, vilket betyder att vissa egenskaper som konstituerar människans handlande är identiska till vissa av dem egenskaper som konstituerar Guds handlande. På grund av att det finns somliga identiska egenskaper, är Guds handlande inte ett mysterium för oss även om vår förståelse av den inte kan vara uttömmande. Detta innebär att det i princip är möjligt att begripliggöra Guds handlande även om vår förståelse av den inte kommer att vara fullkomlig.

På samma sätt som Guds handlande kan förstås analogt, kan man även förstå Gud egenskaper analogt. Därmed: om Gud är god och kärleksfull - förutsatt att dessa egenskaper är överförbara i en mänsklig kontext utan uttömma vår förståelse av Gud eller omvandla dem så att de blir helt obegripliga för oss - är det rimligt att förvänta sig att Gud har osjälviska motiv och vill möjliggöra för andra agenter att självförverkliga sina liv. Om Gud är alltigenom god är det rimligt att förvänta sig att han inte skulle nöja sig med att rationella agenter handlar moraliskt, utan att de också gör detta av fri vilja. Man kan därför

⁹⁸ Jonsson 2004, s 207-211, 213-217.

konstatera att Dawes påstående att teism inte är informativ är ohållbar. Detta betyder att argumenten för teismens a posteriori enkelhet kvarstår.

Vi har hittills i analysen kommit fram till följande: naturalism postulerar fler ad hoc hjälphypoteser än teism när det kommer till att förklara finjusteringen, lagbundenheten och ondskan. Teism kan förklara initiala nödvändiga villkor som utgör betingelsen för existensen av liv utan att inkorporera antaganden och påståenden som gör teism mer komplex. Teism kunde även adressera problematiken med ondskan genom antaganden som gjorde teism enbart minimalt mer komplex. Naturalism å andra sidan, i relation till att förklara dessa fenomen, postulerar antaganden som multiuniversum och lagbundenhetens oförklarliga faktum som gör naturalism mer komplex eftersom dessa hjälphypoteser inte kan härledas ur naturalism - det finns inget i definitionen av naturalism som kan härleda sådana antaganden - och är osannolika i sig själva eftersom frågan om existensen av dessa komplexa fenomen kvarstår eller skjuts ett steg bakåt. Naturalismens oförmåga att förklara ondskan grundas i dess bristande förmåga att förklara fenomen som finjusteringen, medvetande och normativa värden. Som ovan nämnt är finjusteringen och medvetandet inte sannolika och kan inte härledas ur naturalism. Existensen av normativa värden kräver att naturalism måste postulera existensen av platonska värden, som i sin tur inte är sannolika i sig själva – de går inte att begripliggöra att värden har en självständig existens - eller går att härleda ur naturalism.

Jag tror att Swinburne skulle kunna vidareutveckla sitt argument mot naturalism och behandla ytterligare en fråga som enligt mig tvingar naturalism att postulera ännu en hjälphypotes, nämligen frågan om varför något överhuvudtaget existerar snarare än ingenting. Detta är relaterat till Swinburnes och Laymans påstående om att materiens finjusterade och lagbundna tillstånd inte kan vara nödvändig, vilket väcker frågan huruvida materien i sig existerar med nödvändighet. Denna fråga, anser jag, måste även behandlas på grund av att naturalister kan hävda att om materien existerar med nödvändighet kan detta möjligtvis, på ett eller annat sätt, besvara frågan varför materien har blivit komplex.

Craig och Moreland menar dock att det är meningsfullt att ställa frågan varför något existerar snarare än ingenting eftersom det faktiskt kunde ha varit fallet att ingenting hade existerat. Detta implicerar att materien är kontingent och dess existens kräver en förklaring.⁹⁹ Detta gäller även om materien är evig då det här inte innebär att materiens existens är nödvändig – det går nämligen fortfarande att ställa frågan varför något evigt existerar snarare än ingenting. Det är även orimligt att hävda att materiens existens är självvevident, vilket är ytterligare ett skäl till att materien inte existerar med nödvändighet. Men varför kan man bara inte hävda att ett kontingent fenomen inte har en förklaring? Därför att all form av berättigande förutsätter att saker och ting har en förklaring till varför det förhåller sig så och inte annorlunda (därav principen att ge skäl för sina ståndpunkter). Det är inte rationellt att förespråka uppfattningar som implicit underminerar strävan efter berättigande och vår förmåga att kunna förstå varför saker och ting är som dem är och inte annorlunda.

⁹⁹ Moreland & Craig 2003, s 466-467

Även om vi utgår ifrån att ovan argument inte håller är det fortfarande osannolikt, menar Craig och Moreland, att materien är nödvändig eftersom Big Bang kosmologin implicerar att universum inte är evig.¹⁰⁰ Craig hävdar dessutom att enligt bland annat fysikern Alexander Vilenkin gäller detta även om multiuniversum existerar, eftersom varje expanderande universum måste en gång haft en början.¹⁰¹ Om man inte är beredd att acceptera att materien kan komma ur ingenting måste man konstatera att materien har en orsak. Naturalism måste således kunna förklara materiens existens då den inte existerar med nödvändighet. Men vart kan naturalism hitta en förklaring till materien om den påstår att materien är den yttersta verkligheten? Vilken immanent aspekt av den fysiska verkligheten kan man vända sig till? Det finns inget eftersom materien är slutpunkten. Sålunda verkar påståendet ”materiens kontingenta existens är ett oförklarligt faktum” vara en oundviklig ad hoc hjälphypotes för naturalister att postulera även i detta fall.

Kan inte samma fråga ställas om Gud? Alltså: varför existerar Gud snarare än ingenting? Eller, vem har orsakat Gud? Som tidigare nämnt är Guds essens identisk med hans existens något som innebär att Gud inte kan vara icke – existerande eller ens potentiell icke-existerande. Gud är alltså med andra ord självförklarande eftersom han existerar med nödvändighet.

Slutsatsen är att teism är a posteriori enklare än naturalism när det gäller att förklara ondskan, universums lagbundenhet, finjustering och materiens kontingenta existens.

7.2 A priori enklare

Swinburnes redogörelse att teism är matematisk enklare än naturalism - naturalism postulerar fler entiteter, egenskaper och olika sorters entiteter - tycker jag inte ger stöd åt påståendet att teism är a priori enklare än naturalism, i avseendet att naturalism på grund av detta postulerar entiteter utöver det nödvändiga.¹⁰² Som tidigare nämnt är enkelhet relaterad till sannolikhet i bemärkelsen att teorier som postulerar hypoteser utöver det nödvändiga mindre sannolika - därav a priori mer komplex - än en konkurrerande teori som inte gör detta eller gör det i mindre uträkning. Men det faktum att naturalism är matematisk mer komplex än teism utgör inte evidens för att naturalism postulerar entiteter utöver det nödvändiga. För att kunna dra denna slutsats måste Swinburne ge ytterligare skäl för att den komplexitet naturalism besitter de facto är onödig i relation till vad som behöver postuleras för att förklara ett fenomen. Det räcker alltså inte bara med att visa att naturalism är matematisk mer komplex än teism.

Är Dawes argumentation övertygande? Innan detta besvaras kan vi kort sammanfatta Dawes utläggning. Dawes konkluderade att det är mer rationellt att omfatta naturalism än teism eftersom naturalism är a priori enklare. Han menade att teistiska förklaringar saknar de kvalitéer (PN) som utgör adekvata förklaringar. Han argumenterade för detta genom att konstatera att teism är ontologisk extravagant vilket gör teistiska förklaringar a priori inadekvata då den tillbakavisar väl etablerad bakgrundsfakta genom att

¹⁰⁰ Moreland & Craig 2003, s 468-469

¹⁰¹ Craig 1994

¹⁰² Eftersom jag redan behandlat Dawes påstående att teistiska förklaringsmodeller inte är informativa och Laymans redogörelse att normativa värden implicerar att naturalism måste postulera platonska värden (som enligt Layman gjorde naturalism minst lika a priori komplex som teism) kommer jag inte att diskutera detta vidare.

introducera en ny entitet. I ljuset av detta och i samband med MN:s historiska framgång och det historiska misslyckandet av teistiska förklaringsmodeller, har man således anledning att a priori föredra naturalistiska förklaringar framför teistiska, och om det för tillfället inte finns adekvata naturalistiska förklaringar av ett fenomen är det rimligare att söka efter en och inte nöja sig med en teistisk förklaring. Av detta följer att det är berättigat att inte godta aktuella teistiska förklaringar, som till exempel Swinburnes argument för teism utifrån universums finjustering och lagbundenhet. Detta innebär också att teistiska förklaringsmodeller kan anses påförhand vara redundanta därför att det är berättigat att anta att det finns en framgångsrik naturalistisk förklaring på hitintills oförklarliga komplexa fenomen. Om Gudstro inte längre har någon funktion, i betydelsen att den inte bidrar till att förstå och förklara verkligheten, finns det inte längre någon anledning att anta Guds existens, i alla fall inom sammanhang där man eftersträvar att förstå och förklara världen intersubjektivt.

Men varför innebär detta att naturalism är a priori enklare än teism? på grund av att man inte behöver anta ytterligare en förklaring till ett fenomen när man redan har en som är tillräcklig. Till exempel: säg att en bil inte startar. En möjlig hypotes är att det är lite batterier kvar, en annan hypotes är att det är något fel på motorn. Vid närmare undersökning visar det sig att batterierna är slut. På grund av denna nya information finns det inte längre någon anledning att anta att det är något fel på motorn. Givet fenomenet som observeras - bilen startar inte - och det faktum att batteriet är slut, skulle hypotesen om motorn bara vara att postulera förklaringar utöver det nödvändiga. Poängen är att: i ljuset av framgångsrika naturalistiska förklaringar, som i sin tur innebär att en naturalistisk metafysiska antagande om hur världen är beskaffad (MN) är tillräcklig för att förstå och förklara verkligheten, och detta i kombination med att teistiska förklaringar inte uppfyller PN:s standard på vad som utgör adekvata förklaringar då den är ontologisk extravagant, är att postulera en konkurrerande metafysik – teism - överflödigt och att postulera utöver det nödvändiga..

Dawes ger alltså två argument till att naturalism är a priori enklare än teism: det första är att teism är ontologisk extravagant och det andra är att MN:s framgång gör teistiska förklaringsmodeller överflödiga. Här kan man fråga om det sistnämnda är ett a priori-enklare argument. När jag analyserade Dawes utläggning utgjorde MN:s framgång ett a posteriori-enklare argument för naturalism. Dawes hävdade likväl att MN:s framgång – som ersatte det teistiska paradigmet - hade som konsekvens att man är berättigad att a priori anta att det finns en naturalistisk förklaring till ett fenomen man ännu inte har en naturalistisk förståelse över och detta hade som konsekvens att teistiska förklaringsmodeller rimligen kan antas vara a priori redundanta. Därför kommer jag att behandla detta som ett a priori-enklare argument för naturalism. Kombinationen mellan MN:s framgång – vilket gör teism överflödigt – och att teism är ontologisk extravagant – något som innebär att teistiska förklaringar är inadekvata – utgör för Dawes ett starkt skäl för att naturalism är a priori enklare än teism, både i bemärkelsen att teism är mindre sannolik (då den tillskillnad från naturalism postulerar nya entiteter som inte korresponderar med bakgrundsfakta) och att teism bör a priori avfärdas som överflödigt.

Låt oss härnäst utvärdera om detta stämmer och jag börjar med påståendet att Gud är ontologisk extravagant. Som vi såg ovan menade Swinburne att teism inte postulerar nya mekanismer eftersom Gud är en person och förklaringar som grundas i vilja, syfte och intention korresponderar med bakgrundsfakta. Dawes hävdar dock att detta inte är hållbart eftersom det inte bara handlar om de egenskaper som postuleras utan entiteten som besitter dessa egenskaper, och Gud är en entitet som är främmande för vår erfarenhet. Man kan dock ställa frågan om själva entiteten är relevant i sammanhanget. Dawes undersöker huruvida teistiska *förklaringar* är adekvata och som vi sett ovan kan en förklaring antingen ytterst grunda sig i intention eller fysikalisk kausalitet. Detta visar åtminstone att teistiska förklaringar i en viss bemärkelse korresponderar med bakgrundskunskap. Men om man ponerar att Dawes har rätt kommer detta att bero på hållbarheten i hans påstående om att bakgrundskunskap är ett relevant kriterium att tillämpa när man undersöker a priori enkelheten hos metafysiska teorier.

Dawes ger inget argument för påståendet att bakgrundsfakta är relevant så länge det i praktiken inte går att förklara alla fenomen på en och samma gång. Detta är anmärkningsvärt eftersom han medger att det principiellt kan vara sant att bakgrundskunskap inte är relevant i en kontext där teorier med största möjliga omfång behandlas. Swinburne skulle kunna hävda tillbaka mot Dawes att så länge hans påstående är principiellt sant är detta tillräckligt för att utesluta bakgrundskunskap som ett kriterium. Dessutom kan man påstå att lagbundenheten och universums naturkonstanter är fenomen som det inte finns relevant bakgrundskunskap till eftersom de är nödvändiga *initiala* villkor. Men om vi utgår ifrån att Dawes har rätt, anser jag detta enbart vara ett argument mot uppfattningen om Gud som sekundärorsak. Gordon menar att man kan skilja mellan att Gud skapar genom primärorsak och sekundärorsak.¹⁰³ Gud skapar naturens grundläggande materiella element – primärorsak - med förmågan till kausal interaktion mellan dessa element - alltså sekundärorsak. Det som naturvetenskapen kan verifiera är de kausala relationerna i de sekundära orsakerna. Påståendet att Gud är sekundärorsak, det vill säga att Gud är den som direkt orsakar fenomen som kategorisk tillhör fenomen som är produkten av kausala interaktioner mellan en redan existerande naturlig process, undermineras av det faktum att den introducerar en ny mekanism som orsak. Om Gud däremot är primärorsak är detta inte ett problem eftersom Gud agerar bortom naturen där bakgrundsfakta inte är tillämplig eftersom den förutsätter en redan existerande fysisk universum. Gud agerar således bortom naturen genom att orsaka de initiala villkoren för att naturen överhuvudtaget ska existera och kunna producera liv.

Willard menar att bakgrundsfakta inte är tillämplig när man bedömer enkelheten i metafysiska teorier.¹⁰⁴ Han hävdar däremot att den är relevant när man undersöker enkelheten i naturvetenskapliga teorier, eftersom dessa är empirisk verifierbara. Alltså menar Willard att på grund av att metafysiska teorier inte kan verifieras empirisk - det går varken att empirisk verifiera ett transcendent okroppsligt medvetande eller att yttersta verkligheten är materien - gäller inte bakgrundsfakta. Det går att argumentera för att vissa metafysiska teorier är mer förenliga med etablerade naturvetenskapliga teorier än andra, men de går inte att empirisk verifiera. Inom naturvetenskapliga sammanhang finns ett allmänt vedertaget

¹⁰³ Gordon 2018, s 206-207

¹⁰⁴ Willard 2013, s 173-175

grundantagande att alla naturvetenskapliga teorier måste arbeta utifrån kriteriet att vara empirisk verifierbar och att en bra teori korresponderar med etablerade empirisk verifierbara entiteter eller mekanismer. Detta tangerar med Dawes kriterium om att förklaringar måste vara intersubjektivt prövbara. Willard menar att detta grundantagande är ekvivalent med metodologisk naturalism, det vill säga att man letar efter naturalistiska förklaringar och förståelse över hur världen fungerar (med andra ord: det är genom att förklara världen naturalistisk som man undersöker världen empirisk). I och med att naturvetenskapen arbetar utifrån ett allmänt accepterat ramverk för vad som utgör en rimlig teori, är det möjligt att inom en naturvetenskaplig kontext avgöra vilket av två konkurrerande teorier är troligast utifrån korrespondens med bakgrundsfakta vilket i sin tur ger svar på frågan vilket av dessa konkurrerande teorier är enklast.

Metafysiska teorier, till skillnad från naturvetenskapliga teorier, utgår inte från samma grundantagande - att förstå och förklara världen naturalistisk. Inom metafysik finns det inte någon anledning att avgränsa sig till naturalistiska antaganden om hur verkligheten är funtad och därmed kan man inom filosofiska sammanhang inte definiera enkelhet, och därmed sannolikhet, som korrespondens med empirisk verifierbara entiteter och mekanismer. Andrew Brenner menar, på grund av detta, att utgå ifrån att enkelhet innebär att minimera avvikelser från bakgrundsfakta är att grundlös förutsätta att allt som existerar är mer eller mindre likartade fysiska entiteter och mekanismer.¹⁰⁵ Bakgrundskunskap kan således inte vara ett kriterium för vad som utgör en enklare och därmed troligare metafysisk teori.

Följden av detta är att Dawes påstående att teistiska förklaringar är a priori inadekvata, då den postulerar nya entiteter, inte är hållbar. Det finns två orsaker till detta: det första är att om bakgrundsfakta inte kan tillämpas när metafysiska teorier behandlas, innebär detta att teism inte kan anses vara a priori mer komplex och därmed mer osannolik. Det andra är att om Gud är primärorsaken till universum, lagbundenheten och finjusteringen finns det inget väl etablerad bakgrundsfaktum som tillbakavisas, eftersom det helt enkelt inte finns någon relevant bakgrundsfaktum då Gud agerar bortom naturen.

Ett felaktigt antagande som Dawes gör är att han utgår ifrån att en rimlig metafysisk teori inkorporerar de entiteter och mekanismer som naturvetenskapen *metodologisk* utgår ifrån när den ska undersöka världen. Problemet med detta är att man förutsätter att man kan dra slutsatser om vilken ontologi som rimligen kan anammas utifrån metodologiska antaganden. Att arbeta metodologisk med att undersöka världen naturalistisk är bara att välja att avgränsa sin förståelse av världen till det fysiska, men av detta följer inte att man har en uttömmande ontologisk förståelse av verkligheten. Det faktum att fysiska entiteter, i en viss bemärkelse, är självkonstruerande och att det går att förstå och förklara världen på detta sätt, följer inte att detta har implikationer på vilken metafysisk teori som är rimligast att omfatta. Anledningen till detta är att en naturalistisk förklaring av världen endast besvarar frågan hur världen är konstruerad. En teori om hur världen är konstruerad kan vara förenlig med flera olika metafysiska teorier.

¹⁰⁵ Brenner 2017, s 8

Dawes förutsätter att det faktum att världen går att förstå och förklaras naturalistisk, och att detta bekräftar hypotesen att den fysiska världen är självkonstruerande, utgör ett argument för att naturalism är sannolik och teism därmed redundant. Problemet är dock att hypotesen om att världen är självkonstruerande inte är tillräcklig för att bekräfta naturalism, utan en nödvändig förutsättning för att naturalism inte ska falsifieras. Teism kan vara förenlig med hypotesen att fysiska entiteter är självkonstruerande, så länge Gud är den som är primärorsaken och förklaringen till varför något som till exempel lagbundenhet överhuvudtaget existerar.

Detta är ett problem för Dawes, för om hans påståenden att MN:s antaganden om hur världen är beskaffad bekräftas i och genom naturvetenskapens framgång, och att detta implicerar att teism bör elimineras på grund av att den introducerar en entitet (Gud) som inte behövs för att förklara världen, måste Dawes kunna redogöra för att naturalism bekräftas och teism undermineras av det faktum att världens beskaffenhet går att förstå och förklara naturalistiskt.

David H. Glass påstår för att rationaliteten med att omfatta teism ska undermineras, i betydelsen att det inte längre finns några anledningar att anta Guds existens av det faktum att det framgångsrikt går att förklara världen naturalistisk, måste kriterierna för att tillämpa Ockhams rakkniv - det vill säga utesluta teorier som postuleras utöver det nödvändiga - uppfyllas.¹⁰⁶ I ovan exempel med bilen som inte kunde starta underminerade batteri-hypotesen konkurrerande motor-hypotesen vilket gjorde att Ockhams rakkniv rimligtvis kunde tillämpas. Men ponera ett annat exempel: anta att en kompis ska ta tåget för att möta upp dig efter jobbet.¹⁰⁷ Du kommer till tågstationen men han är inte där. En hypotes H1 är att han missade tåget, en annan hypotes H2 är att han blev försenad med ett arbete på jobbet. Observera att dessa hypoteser inte utesluter varandra eftersom båda kan vara sanna, din kompis kan ha missat tåget på grund av att han fastnade med ett arbete på jobbet. Faktum är alltså att H2 även gör H1 mer sannolik. Således går Ockhams rakkniv inte att tillämpa i denna situation. Det finns alltså tillfällen där två olika hypoteser inte utesluter varandra, och där de ibland även gör varandra mer sannolika.

För att Dawes argument ska vara hållbar måste teism inte göra naturalistiska förklaringar mer sannolika. Men det är precis detta som teism gör menar Glass eftersom om Gud är primärorsaken till varför universum överhuvudtaget existerar, och att existensen av initiala nödvändiga villkor (lagbundenhet och naturkonstanterna) för de fysikaliska entiteterna och mekanismerna (det vill säga materiella elementen inom sekundärorsakerna) inte är förvånande utan till och med kan förväntas givet teism, innebär att teism är förklaringen till varför naturalistiska förklaringar överhuvudtaget är möjliga eftersom Gud gör världen begriplig (Gud orsakar lagbundenheten) och möjliggör existensen av rationella agenter som kan begripa (Gud är orsaken till naturkonstanternas finjustering).¹⁰⁸ Gud är således förklaringen till varför vi kan förklara, eller med andra ord, Gud är anledningen till att naturvetenskapen kan förklara. Gordon menar

¹⁰⁶ Glass 2016, s 1147, 1151-1152

¹⁰⁷ Glass 2016, s 1148

¹⁰⁸ Glass 2016, s 1155-1157

att i det här synsättet är alla naturliga processer även gudomliga eftersom de är beroende av Gud.¹⁰⁹ Om Dawes påstående - framgångsrika naturalistiska förklaringar gör teism redundant och naturalism mer sannolik - ska vara berättigad, måste naturalister ge argument för att en naturlig orsak inte samtidigt kan vara en intentional (gudomlig) orsak. Kontentan av detta är att MN:s framgång varken underminerar teism eller gör den överflödig i sammanhang där man strävar efter att förstå och förklara världen.

Det faktum att världens beskaffenhet till en viss grad går att förstå naturalistisk och att teism postulerar existensen av en entitet som i vissa avseenden skiljer sig radikalt från andra entiteter, utgör inga goda skäl för att anse teism vara a priori mer komplex än naturalism och därmed mindre sannolik, eller för att a priori avfärda teism som överflödig och onödig.

Förutsatt att metafysiska teorier inte går att avgränsa till en specifik ontologi, att bakgrundskunskap inte går att tillämpa när man behandlar metafysiska teorier och att matematisk enkelhet inte har någon inverkan på teoriernas sannolikhet, har jag svårt att se hur man kan avgöra vilken av teism eller naturalism är a priori enklare. Jag konstaterar därmed att varken teism eller naturalism är a priori enklare.

8. Konklusion

Naturalister måste komma med argument till varför teism inte behövs för att förklara de nödvändiga initiala villkoren för lagbundenheten och finjusteringen. I frånvaro av dessa argument är svaret på frågeställningen följande: Då varken teism eller naturalism är a priori enklare, är teism enklare och mer sannolik än naturalism eftersom naturalism inte kan förklara grundförutsättningarna för ondskan, materiens kontigenta existens och lagbundenheten och finjusteringens komplexitet, vilket gör att den måste postulera ytterligare hjälphypoteser som bevisligen inte härleds från naturalism och som inte heller gör existensen av dessa fenomen sannolik. Teism kan förklara dessa fenomen genom att göra den ursprungliga teistiska teorin minimalt mer komplex, något som innebär att teism behöver postulera färre hjälphypoteser och, till skillnad från naturalism, inga ad hoc hjälphypoteser.

Jag vill poängtera att svaret på frågeställningen är givet utifrån argumentationen från de författarna jag använt mig av. Jag lämnar det öppet för att andra författare eller andra argument kan generera ett annat svar på frågeställningen än den jag kommit fram till. Avslutningsvis vill jag återigen upprepa att andra definitioner av teism, naturalism, EP eller att närma sig detta ämne med syftet att undersöka teoriernas praktiska rationalitet, också kan frambringa annat svar på frågeställningen än som ovan redovisat.

Vidare forskning

Anledningen till att naturalism är a posteriori mer komplex än teism är på grund av naturalismens oförmåga att besvara varför-frågor, det vill säga frågor som ”varför något överhuvudtaget existerar snarare än ingenting” eller ”varför finns det en komplex uppsättning naturlagar när en kaotisk uppsättning hade varit mer sannolik” etc. Man skulle kunna förstärka den naturalistiska ståndpunkten om man kan argumentera för att hypotesen att materien är självkonstruerande inte är som jag föreslog –

¹⁰⁹ Gordon 2018, s 206-208

nödvändigt för att naturalism inte ska bevisas vara falsk – utan istället – tillräcklig för att bekräfta naturalism. Detta går ut på att redogöra för att en självkonstruerande fysisk universum implicerar att naturalism är rimligare än teism.¹¹⁰ Med andra ord skulle detta innebära att försöka argumentera för hur naturvetenskapens framgång att ge en naturalistisk förståelse av världen har implikationer på vilken metafysisk som är rimlig att omfatta. Om jag får spekulera om hur detta skulle utgöra en fråga för ett forskningsprojekt skulle den kanske se ut som följande: Är den bästa förklaringen till den naturalistiska arbetshypotesens framgång att naturalismen är sann?

För att besvara denna fråga skulle man dock behöva undersöka en mer grundläggande fråga, nämligen om det går att utifrån naturvetenskapen konstruera en metafysik – en så kallad naturvetenskaplig världsbild. Detta är givetvis ingen lätt uppgift att utföra och den måste kunna överleva en hel del kritik som kan riktas mot ett sådant synsätt. Den skulle till exempel behöva berättiga varför det är rimligt att dra slutsatsen att den bästa förklaringen till naturvetenskapens framgångar är att naturalismen är sann, i ljuset av att det är möjligt att förena en naturalistisk förståelse av världen med teism. Men om man skulle lyckas att på ett övertygande sätt argumentera för att naturalism är den bästa förklaringen till att världen går att förstås och förklaras naturalistisk, skulle detta kunna understödja Dawes påstående att det är rimligare att söka efter naturalistiska förklaringar även när det inte finns några adekvata, än att nöja sig med en teistisk förklaring. Detta skulle i sin tur eventuellt kunna berättiga antagandet att teistiska förklaringsmodeller är a priori inadekvata och överflödiga. Detta skulle också försvaga det teistiska påståendet att naturvetenskapen och teism är förenliga, eftersom om naturalism berättigas utifrån att naturvetenskapens framgång implicerar naturalism, innebär att Ockhams rakkniv kan tillämpas och därmed berättigas teserna att teism är onödig och överflödig. Genom att förstärka naturalism på detta sätt kan detta utmana och balansera det teistiska övertaget vad gäller dess förmåga att förklara varförfrågor, vilket som vi såg ovan gjorde teism a posteriori enklare än naturalism.

Källor

Bibliografi

Barnes, E.C. (2000), "Ockham's razor and the anti-superfluity principle", *Erkenntnis: an international journal of scientific philosophy*, 53: 353-374.

Baker, Alan (2003) "Quantitative Parsimony and Explanatory Power", *The British Journal for the Philosophy of Science*, 54: 245-259

Brenner, Andrew (2017), "Simplicity as a criterion of theory choice in metaphysics" *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, 174: 1-27.

Crick, Francis (1988), *What Mad Pursuit: a Personal View of Scientific Discovery*, New York, Basic Books.

¹¹⁰ Observera att jag inte menar att detta är det enda sättet att förstärka den naturalistiska ståndpunkten.

Clark, Kelly James (2016), *Blackwell companion to naturalism*, red. Clark, Kelly James, Chichester, John Wiley & Sons, inc

Dawes, Gregory (2009), *Theism and explanation*, New York, Routledge.

Dawes, Gregory (2011), "In defense of naturalism", *International Journal for Philosophy of Religion*, 70: 3-25.

Glass, H. David (2016), "Science, God and Ockham's razor", *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, 174: 1145-1161.

Harman, Gilbert (1999), "Simplicity as a Pragmatic Criterion for Deciding What Hypotheses to Take Seriously", *Reasoning, Meaning, and Mind*, Oxford, Oxford University Press

Jonsson, Ulf (2004), *Med tanke på Gud: en introduktion till religionsfilosofin*, Skellefteå, Artos förlag.

Layman, C. Stephen (2003), "Natural evil: the Comparative Approach", *International Journal for Philosophy of Religion*, 54: 1-31.

Moreland, J.P. and Craig, William (2003) "The existence of God (I)", *Philosophical foundations for a christian worldview*, California, InterVarsity press

Miller, Calum (2018), "The intrinsic probability of theism" *Philosophy Compass*, 13: 1-12.

Swinburne, Richard (1996), *Is there a God?*, New York, Oxford University Press.

Swinburne, Richard (1997), *Simplicity as evidence of truth*, Wisconsin, Marquette University Press.

Swinburne, Richard (2001), *Epistemic justification*, Oxford, Oxford University Press.

Swinburne, Richard (2005), "Prior probability in the argument from fine-tuning", *Faith and Philosophy*, 22: 641-653.

Stenmark, Mikael (2018), "Att filosofiskt studera religioner och livsåskådningar", *Filosofiska metoder i praktiken*, red. Stenmark, Mikael, Johannesson, Karin, Jonbäck, Francis & Zackariasson, Ulf, Ödeshög, DanagårdLiTHO AB

Zackariasson, Ulf (2018), "Att arbeta pragmatiskt: vikten av att förstå skillnaden mellan teori, metod och material", *Filosofiska metoder i praktiken*, red. Stenmark, Mikael, Johannesson, Karin, Jonbäck, Francis & Zackariasson, Ulf, Ödeshög, DanagårdLiTHO AB

Willard, M. B. (2013) "Against Simplicity." *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, 167: 165-81.

Internetsidor

Gordon, H. David (2018), "Evolution, Naturalism, and Theism: An Inconsistent Triad?", *Dissertations (2009 -)*. 761, https://epublications.marquette.edu/dissertations_mu/761/ (hämtat 2018-11)

Lysander, Albert Theodor (1954), "Princip", *SAOB*, <https://www.saob.se/artikel/?seek=princip&pz=1> (hämtat 2018-09)

Kment, Boris (2017. Spring Edition), "Varieties of Modality", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, red. Edward N. Zalta, <https://plato.stanford.edu/cgi-bin/encyclopedia/archinfo.cgi?entry=modality-varieties> (hämtat 2018-10)

Andersen, Hanne and Hepburn, Brian (2016. Summer Edition), "Scientific Method", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, red. Edward N. Zalta, <https://plato.stanford.edu/entries/scientific-method/> (hämtat 2018-11)

Craig, William Lane (1994) "Has the Multiverse Replaced God?", *Reasonable faith: Christian truth and apologetics*, <https://www.reasonablefaith.org/writings/popular-writings/existence-nature-of-god/has-the-multiverse-replaced-god/> (hämtat 2018-12)

Wrenn, Chase B. (2019a), "Simplicity in the Philosophy of Science", *The Internet Encyclopedia of Philosophy*, ISSN 2161-0002, <https://www.iep.utm.edu/simplici/> (hämtat 2019-01-09)

Wrenn, Chase B. (2019b), "Ockam's razor", *The Internet Encyclopedia of Philosophy*, ISSN 2161-0002, <https://www.iep.utm.edu/simplici/> (hämtat 2019-01-09)

Wrenn, Chase B. (2019c), "The Role of Simplicity in Science", *The Internet Encyclopedia of Philosophy*, ISSN 2161-0002, <https://www.iep.utm.edu/simplici/> (hämtat 2019-01-09)

